

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE IŠVADA,
pateikta 2020 m. rugsėjo 10 d.¹

Byla C-59/19

**Wikingerhof GmbH & Co. KG
prieš
Booking.com BV**

(*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Teisminis bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose – Tarptautinė jurisdikcija – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 7 straipsnio 1 punktą ir 7 straipsnio 2 punktą – Specialioji jurisdikcija „bylose, kylančiose iš sutarčių“ ir „bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto“ – Sąvokos – Susitariančiųjų šalių ieškinių viena kitai dėl civilinės atsakomybės kvalifikavimas – Ieškinyje dėl civilinės atsakomybės, grindžiamas konkurencijos teisės taisyklių pažeidimu“

I. Įvadas

1. *Wikingerhof GmbH & Co. KG* sudarė sutartį su *Booking.com BV* dėl informacijos apie jos valdomą viešbutį skelbimo to paties pavadinimo viešbučių rezervavimo internetinėje platformoje. Tačiau pirmoji bendrovė mano, kad antroji bendrovė nustato jos platformoje įregistruotiems viešbučių valdytojams neteisingas sąlygas, ir tai yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, galintis jiems padaryti žalą.

2. Tokiomis aplinkybėmis *Wikingerhof* Vokietijos teisme pareiškė Vokietijos konkurencijos srities teisės taisyklėmis grindžiamą ieškinį dėl veiksmų nutraukimo prieš *Booking.com*. Tačiau atsakovė pagrindinėje byloje teigia, kad šis teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti minėto ieškinių. *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas, Vokietija), kuriam pateiktas kasacinis skundas dėl šio sprendimo, kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo² (toliau – reglamentas „Briuselis Ia“) išaiškinimo.

3. Iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar toks ieškinyje, kokį *Wikingerhof* pareiškė *Booking.com*, grindžiamas teisės nuostatomis, kurios nacionalinėje teisėje laikomos deliktinėmis, yra ieškinyje „dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto“³, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą, ir tokiu atveju teismas, į kurį kreiptasi, galėtų savo jurisdikciją pagrįsti šia nuostata, ar yra „kilęs iš sutarties“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 1 punktą, turint omenyje, kad tariami antikonkurenciniai veiksmai, kuriais

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (OL L 351, 2012, p. 1).

³ Toliau šioje išvadoje vartosis terminą „bylos dėl delikto“.

pirmoji bendrovė kaltina antrąją, yra įforminti jų sutartiniu ryšiu – tokiu atveju *Wikingerhof* veikiausiai turėtų, vadovaudamasi pastarąja nuostata, ieškinių pareikšti Nyderlandų teisme. Taigi *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas) ragina Teisingumo Teismą patikslinti teisės kategorijų, prie kurių priskiriamos minėtos bylos, turinį bei šių kategorijų savitarpio sąsajas.

4. Pirmesniame punkte suformuluoti klausimai keliami toli gražu ne pirmą kartą. Dėl jų jau buvo priimti sprendimai atitinkamoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje⁴, kuri pradėta formuoti prieš trisdešimt metų priėmus sprendimus *Kalfelis*⁵ ir *Handte*⁶. Nepaisant to, lieka dar daug netikrumo dėl tam tikrų kraštutinių šios kategorijos veiksmų, kaip antai susitariančiųjų šalių ieškinių viena kitai dėl civilinės atsakomybės, kvalifikavimo. Toks netikrumas visų pirma kyla dėl Sprendimo *Brogstetter*⁷, kuriame Teisingumo Teismas siekė suformuluoti abstraktų tokių ieškinių priskyrimo metodą, bet kurio terminai reguliariai aptariami doktrinoje ir nacionaliniuose teismuose⁸.

5. Taigi šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui yra proga didžiojoje kolegijoje apibendrinti šią jurisprudenciją ir išaiškinti likusius didelius neaiškumus. Tai būtų dar labiau pagrįsta dėl to, kad nuo Reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės⁹ (toliau – reglamentas „Roma I“) ir Reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės¹⁰ (toliau – reglamentas „Roma II“) įsigaliojimo Teisingumo Teismo priimtais sprendimais dėl jurisdikcijos remiamasi sprendžiant įstatymų kolizijos klausimus. Iš tikrųjų šioje srityje šie reglamentai yra atsvara reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktui ir 7 straipsnio 2 punktui ir visi kartu turi būti aiškinami kuo nuosekliau¹¹. Be to, Teisingumo Teismui išaiškinus šiuos bendro pobūdžio klausimus, paaiškės ir konkrečios tarptautinės privatinės teisės taisyklės, taikytinos ieškiniams dėl civilinės atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimus¹².

6. Šioje išvadoje paaiškinsiu, kad paprastai prašymo patraukti civilinę atsakomybėn „bylose, kylančiose iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, arba „bylose dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą, priskyrimas priklauso nuo jo priežasties, būtent pareigos – „sutartinės“ arba „deliktinės“, – kuria jis grindžiamas ir kuria ieškovas remiasi prieš atsakovą. Ta pati logika taikoma ir sutarties šalių savitarpio ieškiniams dėl civilinės atsakomybės. Taip paaiškinsiu, kodėl, taikant šiuos principus, ieškinys dėl veiksmų nutraukimo, kurį *Wikingerhof* pareiškė prieš *Booking.com* ir kuris grindžiamas konkurencijos teisės taisyklių pažeidimu, yra susijęs su „byla dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal antrąją nuostatą.

4 Primenu, kad reglamentu „Briuselis Ia“ buvo pakeistas 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) (toliau – reglamentas „Briuselis I“), kuriuo savo ruožtu buvo pakeista 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) (toliau – Briuselio konvencija). Vadovaujantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, jo pateiktą Briuselio konvencijos ir reglamento „Briuselis I“ išaiškinimą galima pritaikyti lygiavertėms reglamento „Briuselis Ia“ nuostatomis. Kalbant konkrečiai, Teisingumo Teismo pateiktas Briuselio konvencijos ir reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimas galioja reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktui (žr., be kita ko, 2017 m. birželio 15 d. Sprendimą *Kareda* (C-249/16, EU:C:2017:472, 27 punktą). Be to, jurisprudencija dėl dviejų pirmųjų dokumentų 5 straipsnio 3 dalies pagal analogiją taikoma trečiojo dokumento 7 straipsnio 2 punktui (žr., be kita ko, 2017 m. spalio 17 d. Sprendimą *Bolagsupplysningen ir Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 24 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Dėl to šioje išvadoje patogumo dėlei remsiuosį tikrai pastaruoju reglamentu, nors cituosiu ir ankstesniais teisės aktais pagrįstus sprendimus bei išvadas.

5 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas (189/87, EU:C:1988:459) (toliau – Sprendimas *Kalfelis*).

6 1992 m. birželio 17 d. sprendimas (C-26/91, EU:C:1992:268) (toliau – Sprendimas *Handte*).

7 2014 m. kovo 13 d. sprendimas (C-548/12, EU:C:2014:148) (toliau – Sprendimas *Brogstetter*).

8 Žr. su tuo susijusius klausimus, *Supreme court of the United-Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas) pastaruoju metu iškeltus byloje, kurioje priimtas 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:310); dėl jų Teisingumo Teismui galiausiai neprireikė išreikšti nuomonės.

9 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (OL L 177, 2008, p. 6).

10 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (OL L 199, 2007, p. 40).

11 Žr. reglamentų „Roma I“ ir „Roma II“ 7 konstatuojamąją dalį.

12 Primenu, kad 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (OL L 349, 2014, p. 1), neregamentuojami jurisdikcijos ir taikytinos teisės klausimai.

II. Teisinis pagrindas

7. Reglamento „Briuselis Ia“ 16 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą. Glaudaus ryšio reikalavimas turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme. <...>“

8. Šio reglamento 7 straipsnis yra priskirtas jo II skyriaus 2 skirsnii „Specialioji jurisdikcija“. Šio straipsnio 1 ir 2 punktuose nustatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

- 1) a) bylose, kylančiose iš sutarčių – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose;
 - b) pagal šią nuostatą ir jeigu nesusitarta kitaip, atitinkamos prievolės įvykdymo vieta yra:
 - parduodant prekes – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį prekės buvo ar turėjo būti pateiktos,
 - teikiant paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos,
 - c) jeigu b punktas netaikomas, taikomas a punktas;
- 2) bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto – vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlus įvykis, teismuose.“

III. Pagrindinė byla, prejudicinis klausimas ir procesas Teisingumo Teisme

9. *Wikingerhof* – Vokietijoje įsteigta bendrovė, kurios buveinė yra Kroppe (Vokietija), ji valdo vieną Šlėzvingo-Holšteino žemėje (Vokietija) esantį viešbutį. *Booking.com*, kurios buveinė yra Amsterdame (Nyderlandai), valdo to paties pavadinimo viešbučių rezervavimo internetu platformą.

10. 2009 m. kovo mėn. *Wikingerhof* pasirašė tipinę *Booking.com* pateiktą sutartį. Šioje sutartyje nustatyta, kad pastarosios bendrovės taikomos bendrosios sąlygos yra sudedamoji šios sutarties dalis. Minėtoje sutartyje taip pat nustatyta, kad ją pasirašydamas viešbučio valdytojas patvirtina, jog gavo šių bendrųjų sąlygų kopiją, jas perskaitė, suprato ir pasirašo.

11. *Booking.com* bendrosiose sąlygose, be kita ko, numatyta, kad ši bendrovė suteikia jos platformoje įsiregistravusiems viešbučių valdytojams galimybę naudotis internetine sistema, vadinama „ekstranetu“, kurioje jie gali atnaujinti informaciją apie viešbutį ir peržiūrėti šioje platformoje atliktų rezervacijų duomenis. Šios bendrosios sąlygos taip pat apima susitarimą dėl jurisdikcijos, pagal kurį Amsterdame teismai turi išimtinę kompetenciją nagrinėti visus iš sutarties kylančius ginčus.

12. *Booking.com* ne kartą keitė savo bendrąsias sutarties sąlygas. Vienu 2015 m. birželio 30 d. raštu *Wikingerhof* užginčijo vieną iš šių pakeitimų. Paskui ši bendrovė, vadovaudamasi Vokietijos konkurencijos srities teisės taisyklėmis, pareiškė *Landgericht Kiel* (Kylio apygardos teismas, Vokietija) ieškinį dėl veiksmų nutraukimo prieš *Booking.com*¹³. Jame *Wikingerhof* nurodė, kad tokie mažesni viešbučių valdytojai, kaip ji, yra priversti sudaryti sutartis su *Booking.com* dėl jos dominuojančios padėties tarpininkų paslaugų ir viešbučių rezervavimo portalų rinkoje. *Wikingerhof* mano, kad tam tikra *Booking.com* praktika, susijusi su viešbučių rezervavimo duomenų perdavimu, yra neteisinga ir kad piktnaudžiaujama padėtimi pažeidžiant konkurencijos teisę. Taigi *Wikingerhof* paprašė šio teismo uždrausti *Booking.com* imtis toliau nurodytų veiksmų (o nesilaikant draudimo skirti baudą):

- savo platformoje be išankstinio *Wikingerhof* sutikimo skelbti tam tikrą kainą, kaip *Wikingerhof* nurodytą viešbučio kainą, su nuoroda „sumažinta kaina“ arba „kaina su nuolaida“,
- visiškai ar iš dalies atsisakyti atskleisti *Wikingerhof* jos sutarties partnerių per viešbučių rezervavimo platformą pateiktus kontaktinius duomenis ir reikalauti iš jos su per šią platformą rastais sutarties partneriais bendrauti naudojantis tik *Booking.com* siūlomomis kontaktinėmis funkcijomis, ir
- susieti *Wikingerhof* valdomo viešbučio rodymą toje pačioje platformoje vykdomos paieškos rezultatuose su 15 % viršijančiu komisiniu atlygiu.

13. *Booking.com* išreiškė prieštaravimą, grindžiamą *Landgericht Kiel* (Kylio apygardos teismas) tarptautinės ir teritorinės jurisdikcijos nebuvimu. Dėl šios priežasties 2017 m. sausio 27 d. šis teismas nusprendė, kad *Wikingerhof* ieškinys yra nepriimtinas. Kalbant konkrečiau, jis nusprendė, kad *Booking.com* bendrosiose sąlygose nustatytas susitarimas dėl jurisdikcijos, pagal kurį išimtinę jurisdikciją turi Amsterdamo teismai, buvo šalių tinkamai sudarytas pagal reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnį ir yra taikomas tokiam ieškiniumi.

14. Apeliacinėje instancijoje *Oberlandesgericht Schleswig* (Šlėzvigo žemės aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2018 m. spalio 12 d. sprendimu patvirtino pirmosios instancijos teismo sprendimą, nors rėmėsi kitokiais motyvais. Iš esmės šis teismas nusprendė, kad *Landgericht Kiel* (Kylio apygardos teismas) negalėjo savo jurisdikcijos pagrįsti reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkte nustatyta „bylos dėl delikto“ taisykle, nes *Wikingerhof* pareikštas ieškinys yra susijęs su šio reglamento 7 straipsnio 1 punkte nustatyta „bylų, kylančių iš sutarčių“ taisykle. Teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcija negali būti nustatyta ir remiantis minėto 7 straipsnio 1 punktu, nes „atitinkamos prievolės įvykdymo vietos“ kriterijus, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, nepatenka į jo jurisdikcijos sritį¹⁴. Todėl apeliacinis teismas nemanė esant būtina atsakyti į klausimą, ar *Booking.com* bendrosiose sąlygose įrašytas susitarimas dėl jurisdikcijos buvo pagrindinės bylos šalių tinkamai sudarytas.

15. *Wikingerhof* pateikė kasacinį skundą dėl šio sprendimo *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas), kuris leido tai padaryti. Šiame skunde ši bendrovė teigia, kad apeliacinis teismas padarė teisės klaidą, atmesdamas galimybę minėtos bendrovės pareikštam ieškiniumi pritaikyti reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkte nustatytą „bylos dėl delikto“ jurisdikcijos taisyklę.

13 Kalbant konkrečiau, *Wikingerhof* savo ieškinį grindė *Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen* (Įstatymas dėl konkurencijos ribojimų, toliau – GWB) 33 straipsniu, siejamu su SESV 102 straipsniu, taip pat GWB 18 straipsniu ir 19 straipsnio 1 dalimi ir 2 dalies 2 punktu ir papildomai GWB 20 straipsnio 1 dalimi.

14 Iš tikrųjų ši vieta atitiktų *Booking.com* buveinės vietą, esančią Amsterdame, kur yra šios bendrovės komercinių sprendimų priėmimo centras.

16. *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas) pažymi, kad jam pateiktas kasacinis skundas nėra nukreiptas prieš apeliacinio teismo išvadą, kad pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą *Landgericht Kiel* (Kylio apygardos teismas) negali turėti jurisdikcijos nagrinėti *Wikingerhof* ieškinį. *Booking.com* bendrosiose sąlygose įrašyto susitarimo dėl jurisdikcijos galiojimas taip pat nėra šio kasacinio skundo dalykas¹⁵. Taigi minėto kasacinio skundo sėkmė priklauso tik nuo atsakymo į klausimą, ar toks ieškinys gali būti grindžiamas šio reglamento 7 straipsnio 2 punktu.

17. Tokiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar [reglamento „Briuselis Ia“] 7 straipsnio 2 punktą reikia aiškinti taip, kad bylų dėl civilinės teisės pažeidimų jurisdikcija taikoma ieškiniui, kuriuo prašoma įpareigoti atsakovą nutraukti tam tikrus veiksmus, jei veiksmai, kuriuos prašoma nutraukti, yra reglamentuoti sutartyje, bet ieškov[ė] teigia, kad šios sutarties nuostatos remiasi atsakovės piktnaudžiovimu dominuojančia padėtimi?“

18. 2018 m. gruodžio 11 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gavo 2019 m. sausio 29 d. *Booking.com*, Čekijos vyriausybė ir Europos Komisija pateikė Teisingumo Teismui rašytines pastabas. *Wikingerhof*, *Booking.com* ir Komisijai buvo atstovaujama 2020 m. sausio 27 d. surengtame teismo posėdyje.

IV. Analizė

19. Šiuo atveju nagrinėjama byla yra grindžiama ieškiniais dėl civilinės atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimus, vienu kitoms pareikštais privačių šalių, būdingais tam, kas visuotinai vadinama privačiu vykdymo užtikrinimu civilinės teisės priemonėmis (angl. *private enforcement*). Kalbant konkrečiau, *Wikingerhof* pareikštas ieškinys prieš *Booking.com* yra grindžiamas Vokietijos teisės normų, pagal kurias, kaip ir pagal SESV 102 straipsnį, draudžiama piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, pažeidimu. Pirmoji bendrovė iš esmės teigia, kad antroji piktnaudžiauja tariama savo dominuojančia padėtimi tarpininkų paslaugų ir viešbučių rezervavimo portalų rinkoje, nustatydamą neteisingas sandorių sąlygas¹⁶ platformoje įregistruotiems mažiems viešbučiams. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas neraginamas tiksliau apibrėžti 102 straipsnio taikymo apimties. Tačiau jo prašoma išaiškinti tokiems ieškiniams taikytinas jurisdikcijos taisykles.

20. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad ieškiniai dėl civilinės atsakomybės, grindžiami konkurencijos teisės nuostatų pažeidimu, priskiriami prie „civilinių ir komercinių bylų“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalį, vadinasi, patenka į materialinę šio reglamento taikymo sritį¹⁷.

21. Reglamento „Briuselis Ia“ 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta bendroji taisyklė, kad jurisdikciją turi atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismai. Nagrinėjamu atveju akivaizdu, kad *Booking.com* buveinė, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą¹⁸, yra Nyderlanduose, taigi *Wikingerhof* negalėjo kreiptis į Vokietijos teismą, vadovaudamasi šia nuostata.

15 Bet kuriuo atveju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, į šį klausimą reikėtų atsakyti neigiamai, nes šis susitarimas neatitinka reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnio 1 ir 2 punktuose nustatytų sąlygų.

16 Dėl Sąjungos teisės žr. SESV 102 straipsnio antros pastraipos a punktą.

17 Žr., be kita ko, 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 23–38 punktai) ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimą *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 24 punktas). Nors šie sprendimai priimti dėl *Sąjungos* konkurencijos teisės pažeidimo, jais grindžiamas problemos sprendimas taip pat taikytinas ieškiniams dėl šios srities *nacionalinių* taisyklių pažeidimo. Iš tikrųjų minėtų taisyklių šaltinis šiuo atžvilgiu nesvarbus.

18 Žr. reglamento „Briuselis Ia“ 63 straipsnį.

22. Vis dėlto reglamente „Briuselis Ia“ nustatytos ir kitos taisyklės, pagal kurias tam tikrais atvejais ieškovui leidžiama pareikšti ieškinį atsakovui kitos valstybės narės teismuose¹⁹. Šiame reglamente, be kita ko, yra nustatyta specialioji jurisdikcija nagrinėti skirtingas bylas, todėl ieškovui suteikta galimybė pareikšti ieškinį papildomam teismui ar papildomiems teismams.

23. Tokia specialioji jurisdikcija taikoma „byloms, kylančioms iš sutarčių“, ir „byloms dėl delikto“. Pirmosios kategorijos ieškinius pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą ieškovas gali pareikšti „atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose“. Antrosios kategorijos ieškiniai pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą gali būti pareikšti „vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žala sukėlęs įvykis“, teismuose.

24. Taigi ieškovui suteikta teisė pasirinkti jurisdikciją priklauso nuo atitinkamo ieškinio kvalifikavimo. Bet nagrinėjamu atveju pagrindinės bylos šalys nesutaria dėl to, kuriai iš pirmesniame punkte nurodytų kategorijų reikėtų priskirti *Wikingerhof* pareikštą ieškinį. Iš tikrųjų nuo šio kvalifikavimo priklauso *Booking.com* jurisdikcijos nebuvimu grindžiamo prieštaravimo rezultatas: nors „vieta, kurioje įvyko ar gali įvykti žala sukėlęs įvykis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą, gali būti priskirta Vokietijos teismo, į kurią kreipėsi ieškovė pagrindinėje byloje²⁰, jurisdikcijai, apeliacinėje instancijoje buvo nustatyta, kad tai nėra „atitinkamos prievolės įvykdymo vieta“, kaip tai suprantama pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą²¹.

25. Kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad iš principo konkurencijos teisės taisyklių pažeidimu grindžiami ieškiniai dėl civilinės atsakomybės priskiriami prie „bylų dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą²².

26. Vis dėlto šioje byloje nagrinėjamas ieškinytis yra ypatingas tuo, kad yra pareikštas *vienos susitariančiosios šalies kitai*, ir kad tariami antikonkurenciniai veiksmai, kuriais *Wikingerhof* kaltina *Booking.com*, *materializuojasi jų sutartiniuose santykiuose*, nes iš esmės, palaikant šiuos santykius, antroji bendrovė nustato pirmosios atžvilgiu neteisingas sandorių sąlygas. Beje, gali būti, kad kai

19 Žr. reglamento „Briuselis Ia“ 5 straipsnio 1 dalį.

20 Pabrėžiu, kad į Teisingumo Teismą nesikreipiama dėl reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkte nustatyto jurisdikcijos kriterijaus išaiškinimo. Priminsiu tik tiek, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją žodžių junginiu „vieta, kurioje įvyko ar gali įvykti žala sukėlęs įvykis“, žymima tiek vieta, kurioje žala materializavosi, tiek žalą sukėlusio įvykio vieta. Taigi tais atvejais, kai šios dvi vietos nesutampa, ieškovas gali pasirinkti, į kurios iš šių dviejų vietų teismą patraukti atsakovą (žr., be kita ko, 1976 m. lapkričio 30 d. Sprendimą *Bier* (21/76, EU:C:1976:166, 24 ir 25 punktai) ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimą *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija)). Konkurencijos teisės pažeidimais grindžiamų ieškinių dėl atsakomybės atveju vieta, kurioje įvyko žala sukėlęs įvykis, susijęs su kartelio susitarimu, sutampa su vieta, kurioje šis susitarimas buvo galutinai sudarytas (žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimą *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 43–50 punktai)), o piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atvejais tai yra vieta, kur įgyvendinamas piktnaudžiavimas (žr. 2018 m. liepos 5 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 52 punktas). Dėl žalos materializavimosi vietos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje linkstama remtis vieta, kurioje rinką paveikė antikonkurencinis elgesys, dėl kurio auka teigia nukentėjusi (žr. 2018 m. liepos 5 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 37–43 punktai) ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimą *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 27–37 punktai)).

21 Teisingumo Teismo taip pat neklausiama dėl šio kriterijaus išaiškinimo. Paprasčiausiai priminsiu, kad, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, siekiant nustatyti „atitinkamos prievolės įvykdymo vietą“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto a papunktį, reikia nustatyti prievolę, atitinkančią sutartyje nustatytą teisę, kuria grindžiamas ieškovo ieškinytis, ir pagal tai prievolei taikytiną teisę įvertinti vietą, kurioje ta prievolė buvo arba turi būti įvykdyta (žr., be kita ko, 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimą *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, EU:C:1976:133, 13 punktas) ir Sprendimą *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134, 13 punktas)). Tačiau šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto b papunktyje yra nustatytas savarankiškas „įvykdymo vietos“ kriterijus, taikomas prekių pardavimo sutartims ir paslaugų teikimo sutartims. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas taiko savarankišką ir faktinę visų sutartyje nustatytų prievolių įvykdymo vietos apibrėžti, suteikiančią jo sprendimams lemiamą svorį (žr., be kita ko, 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimą *Color Drack* (C-386/05, EU:C:2007:262); 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Falco Privatstiftung ir Rabitsch* (C-533/07, EU:C:2009:257) ir 2010 m. vasario 25 d. Sprendimą *Car Trim* (C-381/08, EU:C:2010:90)).

22 Žr. visų pirma 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 28 punktas); 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimą *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 43 punktas) ir 2018 m. liepos 5 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 51 punktas).

kuriems, o gal net visiems²³ šiems ginčijamiems veiksams yra taikomos minėtai sutarčiai taikytinos bendrosios sąlygos. Taigi reikia sužinoti, ar tokiomis aplinkybėmis, vadovaujantis reglamentu „Briuselis Ia“, kvalifikavimui, kad ieškiny „kyla iš sutarties“, reikia teikti pirmenybę prieš kvalifikavimą, kad tai yra ieškiny „dėl delikto“.

27. *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas) mano, kad į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai. Aš, kaip ir *Wikingerhof* bei Komisija, pritariu šiai nuomonei. *Booking.com* ir Čekijos vyriausybė laikosi priešingos pozicijos ir manau, kad tai rodo, jog Teisingumo Teismo jurisprudencijoje neaiškiai nustatyta riba, skirianti „bylas, kylančias iš sutarčių“ ir bylas „dėl delikto“. Kaip nurodžiau šios išvados įžangoje, nagrinėjama byla Teisingumo Teismui yra proga apibendrinti šią jurisprudenciją ir pašalinti šiuos neaiškumus. Taigi priminsiu šios jurisprudencijos bendrąsias gaires (A skirsnis), o vėliau konkrečiai išnagrinėsiu susitariančiųjų šalių savitarpio ieškinių dėl civilinės atsakomybės atvejį (B skirsnis). Atsižvelgdamas į tai, išplėtosiu tam tikrus argumentus, kuriuos pradėjau dėstyti savo išvadoje byloje *Bosworth ir Hurley*²⁴. Galiausiai minėta jurisprudencija grindžiamus analizės rezultatus pritaikysiu ieškiniui dėl atsakomybės, grindžiamam konkurencijos teisės taisyklių pažeidimu, kokį nagrinėjamu atveju *Wikingerhof* pareiškė *Booking.com* (C skirsnis).

A. Teisingumo Teismo jurisprudencijos „bylose dėl sutarties“, ir „bylose dėl delikto“ bendrosios gairės

28. Pirmiausia reikia pažymėti, kad reglamente „Briuselis Ia“ nėra pateikta nei „bylų, kylančių iš sutarčių“, apie kurias kalbama šio reglamento 7 straipsnio 1 punkte, nei „bylų dėl delikto“, apie kurias kalbama šio reglamento 7 straipsnio 2 punkte, apibrėžties. Tačiau nustatyti šių kategorijų turinį toli gražu nepaprasta. Nors jos atspindi gerai žinomas civilinės teisės sąvokas – sutartį ir deliktą, šių sąvokų apimtis skirtingose valstybėse narėse nevienoda. Be to, labai skiriasi pirmosios²⁵ ir antrosios²⁶ nuostatos formuluotės įvairiose šio reglamento kalbinėse versijose.

29. Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas pakartotinai nusprendė, kad terminai „bylos, kylančios iš sutarčių“ ir „bylos dėl delikto“, kaip jie suprantami pagal reglamentą „Briuselis Ia“, yra savarankiškos Sąjungos teisės sąvokos, kurios turi būti aiškinamos daugiausia remiantis šio reglamento sistema ir tikslais, kad būtų užtikrintas vienodas jame nustatytų jurisdikcijos taisyklių taikymas visose valstybėse narėse²⁷. Taigi ieškinio priskyrimas vienai ar kitai kategorijai konkrečiai nepriklauso nuo teismo, į kurį kreiptasi, nacionalinėje teisėje (vadinamojoje *lex fori*) numatytų sprendimų.

23 *Wikingerhof* ir *Booking.com* šiuo klausimu nesutaria. Prie šio konkretaus aspekto grįšiu šios išvados C skirsnyje.

24 C-603/17, EU:C:2019:65 (toliau – mano išvada byloje *Bosworth ir Hurley*).

25 Reglamento „Briuselis Ia“ versijoje prancūzų kalba vartojamas terminas „matière contractuelle“, kuri atitinka terminai ispanų, italų, portugalų, rumunų, suomių ir danų kalbomis, yra santykinai platus. Tačiau versijoje anglų kalba vartojamas terminas („in matters relating to a contract“), kuriuo grindžiamos jo versijos bulgarų, kroatų, nyderlandų ar švedų kalbomis, rodo, kad linkstama reikalauti sutarties buvimo, tiesiog pasitenkinant paprastu sutarties ir veiksmo ryšiu. Versija vokiečių kalba yra kur kas tikslesnė, todėl suformuluota griežčiau nei kitos („wenn ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag den Gegenstand des Verfahrens bilden“).

26 Versiją prancūzų kalba atitinka būtent versijos vokiečių, ispanų, italų, kroatų ir rumunų kalbomis. Versija anglų kalba („in matters relating to tort, delict or quasi-delict“) suformuluota panašiai. Versijoje nyderlandų kalba („ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad“) aiškiai daroma nuoroda į deliktines prievoles. Versijos portugalų kalba („Em matéria extracontratual“) apimtis galėtų būti platesnė, nes apima visas nesutartines prievoles. Galiausiai versijos danų („i sager om erstatning uden for kontrakt“), suomių („sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan“) ir švedų („om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden“) kalbomis atspindi ieškinio dėl žalos atlyginimo be sutarties idėją.

27 Dėl sąvokos „bylos, kylančios iš sutarčių“ visų pirma žr. 1983 m. kovo 22 d. Sprendimą *Peters Bauunternehmung* (34/82, EU:C:1983:87, 9 ir 10 punktai), taip pat 2018 m. spalio 4 d. Sprendimą *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Dėl sąvokos „bylos dėl delikto“ žr., be kita ko, Sprendimą *Kalfelis* (15 ir 16 punktai) bei 2017 m. spalio 17 d. Sprendimą *Bolagsupplysningen ir Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30. Kalbant apie reglamentu „Briuselis Ia“ sukurtą *sistemą*, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad ji yra grindžiama šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta bendrąja taisykle, kad jurisdikcija yra priskirta atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos valstybės narės teismams, o jo 7 straipsnio nuostatos dėl specialiosios jurisdikcijos yra nukrypti nuo šios bendrosios taisyklės leidžiančios nuostatos, todėl turi būti aiškinamos griežtai²⁸.

31. Kalbant apie reglamento „Briuselis Ia“ *tikslus*, reikia priminti, kad apskritai šiame reglamente nustatytais jurisdikcijos taisyklėmis siekiama užtikrinti teisinį saugumą ir, atsižvelgiant į tai, sustiprinti valstybių narių teritorijoje gyvenančių asmenų teisinę apsaugą. Todėl šios taisyklės turi būti labai prognozuojamos: ieškovas turi galėti lengvai nustatyti teismus, kuriems gali pareikšti ieškinį, o atsakovas turi galėti pagrįstai iš anksto numatyti teismus, kuriuose gali būti patrauktas atsakomybėn. Be to, minėtomis taisyklėmis siekiama užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą²⁹.

32. Specialiąja jurisdikcija „bylose, kylančiose iš sutarčių“ ir „bylose dėl delikto“, numatyta reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkte ir 7 straipsnio 2 punkte, siekiama atitikti artumo kriterijų, pagal kurį abu pirmesniame punkte nurodyti uždaviniai sukonkretinami. Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad šiomis dviem nuostatomis jurisdikcijos pasirinkimo pagal pagrindą galimybė ieškovui suteikta siekiant ypač glaudaus ryšio tarp prašymo ir teismo, kuriam galima jį pateikti, kad procesas būtų organizuojamas veiksmingai³⁰. Iš tikrųjų „bylose, kylančiose iš sutarčių“ geriausias galimybes priimti sprendimą paprastai turi „atitinkamos prievolės įvykdymo vietos“ teismas, visų pirma dėl ginčo dalyko artumo ir lengvesnio įrodymų rinkimo. Bylų „dėl delikto“ atveju tą patį galima pasakyti apie „vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlusį įvykį“, teismą³¹. Šio glaudaus ryšio buvimas kartu užtikrina teisinį saugumą ir padeda išvengti ieškinio atsakovui pareiškimo teisme, kurio jis negalėjo pagrįstai numatyti.

33. Atsižvelgdamas į šiuos bendro pobūdžio vertinimus Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje nustatė savarankiškas „bylų, kylančių iš sutarčių“ ir „bylų dėl delikto“ apibrėžtis. Šias apibrėžtis vieną po kitos nagrinėsiu dviejuose paskesniuose poskirniuose.

1. „Bylų, kylančių iš sutarčių“ apibrėžtis pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą

34. Pirmą kartą „bylos, kylančios iš sutarčių“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, Teisingumo Teismas bandė apibrėžti Sprendime *Handte*, pagal kurį ši sąvoka „negali būti suprantama kaip apimanti situaciją, kai nėra jokių vienos šalies laisvai prisiimtų įsipareigojimų kitai šaliai“³².

35. Šią apibrėžtį Teisingumo Teismas įtvirtino Sprendime *Engler*³³. Remdamasis teiginiu, kad, siekiant taikyti minėto 7 straipsnio 1 punktą, būtina nustatyti tam tikrą prievolę, nes pagal šią nuostatą jurisdikcija priskiriama vietos, kurioje „prievolė, dėl kurios pareikštas ieškinys“, buvo arba turėjo būti įvykdyta, teismams, Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši nuostata taikoma, kai yra „laisvai prisiimta vieno asmens kito asmens atžvilgiu teisinė prievolė, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys“³⁴.

28 Visų pirma žr. Sprendimą *Kalfelis* (19 punktas); 1998 m. spalio 27 d. Sprendimą *Réunion européenne ir kt.* (C-51/97, EU:C:1998:509, 16 punktas), taip pat 2018 m. spalio 4 d. Sprendimą *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805, 37 punktas).

29 Žr., be kita ko, 2002 m. vasario 19 d. Sprendimą *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, 26 punktas) ir 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, 16 punktas).

30 Žr. reglamento „Briuselis Ia“ 16 konstatuojamąją dalį. Žr., be kita ko, 1976 m. spalio 6 d. Sprendimą *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, EU:C:1976:133, 13 punktas); 1997 m. vasario 20 d. Sprendimą *MSG* (C-106/95, EU:C:1997:70, 29 punktas) ir 2017 m. spalio 17 d. Sprendimą *Bolagsupplysningen ir Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 26 punktas).

31 Dėl reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimą *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, 30 ir 31 punktai) ir jame cituojamą jurisprudenciją, o dėl šio reglamento 7 straipsnio 2 punkto žr. 2017 m. spalio 17 d. Sprendimą *Bolagsupplysningen ir Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 26 ir 27 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

32 Sprendimas *Handte* (15 punktas).

33 2005 m. sausio 20 d. sprendimas (C-27/02, EU:C:2005:33).

34 2005 m. sausio 20 d. Sprendimas *Engler* (C-27/02, EU:C:2005:33, 45 ir 51 punktai).

36. Remiantis šia apibrėžtimi, kuri jau yra įtvirtinta Teisingumo Teismo suformuotoje jurisprudencijoje³⁵, galima suformuluoti dvi kumuliacines sąlygas: pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą prašymas priskiriamas „byloms dėl sutarties“, jeigu (1) yra susijęs su „sutartine prievole“, kuri suprantama kaip vieno asmens „laisvai priisiimta teisinė prievolė kito asmens atžvilgiu“³⁶, ir (2) kai tas prašymas yra konkrečiai grindžiamas šia „prievole“.

37. Kiek tai susiję su *pirmąja sąlyga*, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad prie „sutartinių prievolių“ pirmiausia priskiriamos prievolės, kylančios iš³⁷ sutarties³⁸, t. y. iš esmės iš suderintos šalių valios išraiškos³⁹. Galiausiai pagal analogiją Teisingumo Teismas prie sutarčių priskyrė santykius, kurie yra panašūs į sutartis tiek, kiek jais užmezgami „tokio pat tipo glaudūs ryšiai“, kokie užmezgami tarp susitariančiųjų šalių. Tokie ryšiai, be kita ko, gali būti tam tikros asociacijos ir jos narių ryšiai, taip pat pačių asociacijos narių tarpusavio ryšiai⁴⁰, bendrovės akcininkų tarpusavio ryšiai, akcininkų ryšiai su jų steigiamą bendrove⁴¹, įmonių teisėje numatytas bendrovės vadovo ryšys su bendrove⁴² ar teisės aktuose nustatytos gyvenamojo namo bendraturčių prievolės jų bendrijai⁴³. Galiausiai, kadangi pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą „nereikalaujama sutarties sudarymo“, o tik „būtina identifikuoti prievolę“⁴⁴, Teisingumo Teismas nusprendė, kad prie „bylų dėl sutarčių“ priskiriamos ir prievolės, kylančios ne dėl panašios suderintos šalių valios išraiškos, o dėl vienašalio savanoriško vieno asmens įsipareigojimo kitam asmeniui. Tokiu atveju, be kita ko, galima laikyti profesionalaus pardavėjo pažadą vartotojui įteikti laimėtą prizą⁴⁵ ir vekselio laiduotojo prievolės to vekselio gavėjui⁴⁶.

38. Apskritai Teisingumo Teismas pasirinko „lankstesnį“ sąvokos „sutartinė prievolė“, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, aiškinimą⁴⁷. Iš pirmo žvilgsnio tokia nuostata turėtų kelti nuostabą, turint omenyje, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją ši nuostata turi būti aiškinama griežtai. Iš tikrųjų, mano nuomone, dėl šio reikalavimo Teisingumo Teismas tikrai netenka teisės nepaisyti aiškios šios nuostatos formuluotės ir suteikti jai platesnės prasmės nei reikalinga, turint omenyje jos tikslą⁴⁸. Taigi, mano požiūriu, siekiant tinkamai spręsti tarptautinius ginčus, būtų pagrįsta „bylų dėl sutarties“ kategoriją aiškinti į ją įtraukiant sutartims gretimus institutus⁴⁹.

35 Žr., be kita ko, 2015 m. sausio 28 d. Sprendimą *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 39 punktas) ir 2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimą *Ordre des avocats du barreau de Dinant* (C-421/18, EU:C:2019:1053, 25 ir 26 punktai).

36 Siekdamas užtikrinti nuoseklų reglamentų „Briuselis Ia“, „Roma I“ ir „Roma II“ aiškinimą, šią apibrėžtį Teisingumo Teismas pritaikė ir reglamentui „Roma I“ (žr. šios išvados 5 punktą). Taigi, pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, sąvoka „sutartinė prievolė“, kaip ji suprantama pagal reglamentą „Roma I“, reiškia „vieno asmens laisvai priisiimtą teisinę prievolę kito asmens atžvilgiu“. Žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimą *ERGO Insurance ir Gjensidige Baltic* (C-359/14 ir C-475/14, EU:C:2016:40, 44 punktas).

37 Mano nuomone, pateikdamas tokią formuluotę, Teisingumo Teismas turėjo omenyje prievolės, kurios kyla *dėl sutarties*. Iš tikrųjų sutartinės prievolės yra tiek šalių sutartyje nustatytos prievolės, tiek įstatymuose nustatytos tokios sutarties tipui papildomos ar privalomos prievolės. Bet kuriuo atveju sutartinių prievolių *pirminis šaltinis* yra įstatymas, nes jos privalomąją galią turi tik tiek, kiek tai leidžiama pagal įstatymą (žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (50 išnaša)).

38 Žr., be kita ko, 1976 m. spalio 6 d. Sprendimą *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134, 14 ir 16 punktai), 2017 m. birželio 15 d. Sprendimą *Kareda* (C-249/16, EU:C:2017:472, 30 punktas) ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimą *flightright ir kt.* (C-274/16, C-447/16 ir C-448/16, EU:C:2018:160, 59 punktas). Visos iš sutarties kylančios prievolės turi būti laikomos priisiimtoms „laisva valia“ ir nebūtina, kad skolininkas atskirai pritarų kiekvienai prievolei. Sutikdamos sudaryti sutartį, šalys priima prievolės, kylančias dėl jų įsipareigojimo.

39 Žr., be kita ko, 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Gabriel* (C-96/00, EU:C:2002:436, 49 punktas). Neseniai Teisingumo Teismas sutarčiai prilygino „savaimė atsiradusius sutartinius santykius“ (žr. 2016 m. liepos 14 d. Sprendimą *Granarolo* (C-196/15, EU:C:2016:559, 24–27 punktai)).

40 Žr. 1983 m. kovo 22 d. Sprendimą *Peters Bauunternehmung* (34/82, EU:C:1983:87, 13 punktas).

41 Žr. 1992 m. kovo 10 d. Sprendimą *Powell Duffryn* (C-214/89, EU:C:1992:115, 16 punktas).

42 Žr. 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Holterman Ferho Exploitatie ir kt.* (C-47/14, EU:C:2015:574, 53 ir 54 punktai).

43 Žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Kerr* (C-25/18, EU:C:2019:376, 27–29 punktai).

44 Žr., be kita ko, 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Tacconi* (C-334/00, EU:C:2002:499, 22 punktas) ir 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Kerr* (C-25/18, EU:C:2019:376, 23 punktas).

45 Žr. 2005 m. sausio 20 d. Sprendimą *Engler* (C-27/02, EU:C:2005:33, 53 punktas).

46 Žr. 2013 m. kovo 14 d. Sprendimą *Česká spořitelna* (C-419/11, EU:C:2013:165, 48 ir 49 punktai).

47 Šiuo klausimu žr. 2005 m. sausio 20 d. Sprendimą *Engler* (C-27/02, EU:C:2005:33, 48 punktas).

48 Pagal analogiją žr. 1977 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Sanders* (73/77, EU:C:1977:208, 17 ir 18 punktai) ir 1992 m. kovo 26 d. *Reichert ir Kockler* (C-261/90, EU:C:1992:149, 25 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Gabriel* (C-96/00, EU:C:2001:690, 44–46 punktai).

49 Tuo pačiu klausimu žr. Minois, M., *Recherche sur la qualification en droit international privé des obligations*, LGDJ, Paris, 2020, p. 174–180.

39. Dėl *antrosios sąlygos* iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos aiškėja, kad pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą prašymas negali būti priskirtas „byloms, kylančioms iš sutarčių“ vien tuo pagrindu, kad yra daugiau ar mažiau susijęs su „sutartine prievole“. Taip pat reikia, kad tokia prievolė būtų to prašymo pagrindas. Taigi, kaip neseniai nusprendė Teisingumo Teismas, šios nuostatos taikymas priklauso, nuo „ieškinio pagrindo“⁵⁰. Kitaip sakant, ieškovas turi remtis tokia prievole, kad galėtų pagrįsti minėtą prašymą⁵¹.

40. Nustatydamas šią sąlygą Teisingumo Teismas, mano nuomone, teisingai taiko reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkte nustatytą „bylų, kylančių iš sutarčių“ jurisdikcijos taisyklę *sutartinio pobūdžio* prašymams, t. y. prašymams, kuriuose iš esmės keliami sutarčių teisės⁵² klausimai, arba, kitaip sakant, sutarčiai taikytinos teisės (vadinamosios *lex contractus*) sričiai, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“, priskirti klausimai⁵³. Taigi Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į artumo tikslą, kurio siekiama šia nuostata, užtikrina, kad sprendimus tokiais klausimais iš esmės priimtų sutarties vietos teismas⁵⁴. Teisingumo Teismas iš esmės užtikrina „bylų, kylančių iš sutarčių“ vidinį nuoseklumą, kuris, kiek tai susiję su jurisdikcijos taisyklėmis, yra numatytas minėtoje 7 straipsnio 1 punkte, o įstatymų kolizijos atveju – reglamente „Roma I“⁵⁵.

41. Kalbant konkrečiai, be kita ko, šias dvi sąlygas atitinka, todėl „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal minėto 7 straipsnio 1 punktą, sričiai priskiriami ieškiniai dėl priverstinio „sutartinės prievolės“ vykdymo⁵⁶ arba ieškiniai dėl civilinės atsakomybės, arba ieškiniai dėl sutarties nutraukimo dėl tokios prievolės neįvykdymo⁵⁷. Visais šiais atvejais atitinkama prievolė atitinka tam tikrą „sutartinę teisę“, kuria grindžiamas prašymas. Norėdamas nustatyti, ar jis yra tinkamai pagrįstas, teismas, į kurį kreipiamasi, iš esmės turi nagrinėti sutartinio pobūdžio klausimus – kaip antai susijusius su atitinkamos prievolės turiniu, jos vykdymo būdu, jos nevykdymo pasekmėmis ir pan.⁵⁸. „Bylų, kylančių

50 2018 m. kovo 7 d. Sprendimas *flightright ir kt.* (C-274/16, C-447/16 ir C-448/16, EU:C:2018:160, 61 punktas), 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805, 48 punktas) ir 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Primera Air Scandinavia* (C-215/18, EU:C:2020:235, 44 punktas).

51 Šiuo klausimu žr. 1988 m. kovo 8 d. Sprendimą *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, 12 ir 13 punktai). Ši mintis skirtingais būdais išreikšta 1976 m. spalio 6 d. Sprendime *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134): „sutartinė prievolė, kuri yra ieškinio pagrindas“ (11 punktas); „prievolė <...>, atitinkanti sutartyje nustatytą teisę, kuria grindžiamas ieškovo ieškiny“ (13 punktas); arba „prievolė <...>, atitinkanti sutartyje nustatytą teisę, kuria remiamasi prašymui pagrįsti“ (15 punktas ir rezoliucinė dalis). Taip pat žr. generalinio advokato M. Bobek išvadą sujungtose byloje *flightright ir kt.* (C-274/16, C-447/16 ir C-448/16, EU:C:2017:787, 54 punktas).

52 Šiuo klausimu žr. generalinio advokato H. Mayras išvadą byloje *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, nepaskelbta Rink., EU:C:1976:119, Rink. p. 1489) ir generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Engler* (C-27/02, EU:C:2004:414, 44 punktas). Kadangi reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktas taikomas ne tikai sutartims, turiu omenyje visas teisės normas, pagal kurias prievolės nustatomos atsižvelgiant į vieno asmens savanorišką įsipareigojimą kitam asmeniui.

53 Beje, reglamento „Roma I“ 12 straipsnyje yra pateiktas nebaigtinis su *lex contractus* susijusių klausimų sąrašas, kuriame, mano nuomone, pateikiami tinkami rodikliai, pagal kuriuos galima nustatyti, ar prašymas priskirtinas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą. Pagal analogiją žr. 1988 m. kovo 8 d. Sprendimą *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, 15 punktas).

54 Tai nereiškia, kad sutarties vietos teismas būtinai taikys savo šalies teisę. Iš tikrųjų pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą nustatytas jurisdikciją turintis teismas ir pagal reglamento „Roma I“ nuostatas taikytina teisė nebūtinai sutampa. Tuo taip pat nenorima pasakyti, kad iš esmės sutarties vietos teismas, siekdamas atsakyti į jam pateiktus klausimus, būtinai taikys sutarčių teisės nuostatas. Iš tikrųjų klausimas, kuris pagal Sąjungos tarptautinės privatinės teisės aktus laikomas „sutartiniu“, pagal taikytiną materialinę teisę galėtų būti laikomas deliktiniu ir kt.

55 Tuo pačiu klausimu žr. *Minois, M., op. cit.*, p. 174 ir 180–186. Nors reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto materialinė taikymo sritis atitinka reglamento „Roma I“ materialinę taikymo sritį, jos sutampa ne visiškai. Pavyzdžiui, minėtas 7 straipsnio 1 punktas taikomas tam tikriems ieškiniams, grindžiamiems įmonių teise (žr. šios išvados 41 ir 42 išnašose nurodytą jurisprudenciją), pagal reglamento „Roma I“ 1 straipsnio 2 dalies f punktą jis šios teisės srities klausimams netaikomas.

56 Žr., be kita ko, prašymus, nagrinėtus byloje, kuriose priimtas 1987 m. sausio 15 d. Sprendimas *Shenavai* (266/85, EU:C:1987:11, 2 ir 18 punktai), 1988 m. kovo 8 d. Sprendimas *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, 12 punktas) ir 1994 m. birželio 29 d. Sprendimą *Custom Made Commercial* (C-288/92, EU:C:1994:268, 2 ir 11 punktai).

57 Žr., be kita ko, prašymus, nagrinėtus byloje, kuriose priimtas 1976 m. spalio 6 d. Sprendimas *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134, 3 ir 14 punktai) ir 1988 m. kovo 8 d. Sprendimas *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, 13 punktas).

58 Šiuo klausimu žr. reglamento „Roma I“ 12 straipsnio 1 dalies a–c punktus.

iš sutarčių“ sričiai priklauso ieškiniai dėl sutarties pripažinimo negaliojančia, kai toks ieškinys yra grindžiamas sutarties sudarymo taisyklių pažeidimu ir kai teisėjas iš esmės turi priimti sprendimą dėl iš jos kylančių „sutartinių prievolių“ galiojimo⁵⁹. Skaitytoją, norintį gauti išsamesnės informacijos apie „bylas, kylančias iš sutarčių“, raginu susipažinti su išsamia doktrina šia tema⁶⁰.

2. „Bylų dėl delikto“ apibrėžtis pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą

42. Remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, grindžiama jo Sprendimu *Kalfelis*, į „bylų dėl delikto“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą, patenka „bet koks reikalavimas, kuriuo siekiama nustatyti atsakovo atsakomybę ir kuris nėra priskirtinas prie „bylų dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 1 punktą⁶¹.

43. Šia apibrėžtimi grindžiamos dvi kumuliacinės sąlygos: *pozityvioji*, pagal kurią prašymu turi būti kvestionuojama atsakovo civilinė atsakomybė, ir *negatyvioji*, pagal kurią šis prašymas neturi būti susijęs su „bylomis dėl sutarties“.

44. *Pirmoji sąlyga* susijusi su prašymo objektu. Juo iš principo turi būti siekiama teisminiu keliu priversti atsakovą nutraukti elgesį, kuriuo gali būti padaryta žala – tokiu atveju gali būti pateiktas prašymas dėl veiksmų nutraukimo, kokį nagrinėjamu atveju pareiškė *Wikingerhof* – arba atlyginti žalą, jeigu ji buvo padaryta – tokiu atveju gali būti pateiktas prašymas atlyginti žalą⁶².

45. Vis dėlto Teisingumo Teismas ir šiuo atveju renkasi „lankstesni“ šios sąlygos aiškinimą. Iš tikrųjų ieškinys dėl pripažinimo, kuriuo ieškovas siekia, kad teismas konstatuotų atsakovo padarytą teisės aktuose nustatytos pareigos pažeidimą, arba ieškinys dėl pažeidimo nebuvimo konstatavimo, kuriuo ieškovas siekia, kad teismas pripažintų, kad jis nepadarė veiksmo ar neveikimo, dėl kurių užsitrauktų deliktinę atsakomybę atsakovo atžvilgiu, taip pat gali patekti į reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkto taikymo sritį⁶³.

46. *Antroji sąlyga*, mano supratimu, yra Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl „bylų dėl sutarties“ nustatytos sąlygos veidrodinis atspindys. Šiuo atveju taip pat reikia nustatyti prašymo patraukti atsakomybėn priežastį. Kad šis prašymas patektų į „bylų dėl delikto“ sritį, jis turi būti grindžiamas ne „laisvai prisiimta teisine prievole“, o „deliktine prievole“, t. y. nesavanoriška prievole, kuri egzistuoja, nors atsakovas neketina priimti kokio nors įsipareigojimo ieškovui, ir kyla iš žalą sukėlusio įvykio, kuris yra teisės aktuose nustatytos visuotinės pareigos pažeidimas⁶⁴. Tokia sąlyga Teisingumo Teismas, siekdamas artumo tikslo, kuriuo grindžiamas reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktas, užtikrina, kad delikto vietos teismas priimtų sprendimą tik dėl deliktinio pobūdžio prašymų, t. y. prašymų,

59 Žr. 2016 m. balandžio 20 d. Sprendimą *Profit Investment SIM* (C-366/13, EU:C:2016:282, 54 ir 58 punktai). Šiuo atžvilgiu iš reglamento „Roma I“ 10 straipsnio 1 dalies matyti, kad sutarties buvimas ir galiojimo klausimas priklauso *lex contractus* sričiai.

60 Žr., be kita ko, Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ, Paris, 4-asis leidimas, 2010, p. 165–177; Briggs, A., *Civil Jurisdiction and Judgments*, Informa Law, Oxon, 2015, 6-asis leidimas, p. 209–220; Niboyet, M.-L. ir Geouffre de la Pradelle, G., *Droit international privé*, LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 5-asis leidimas, 2015, p. 346 ir 347; Calster (van), G., *European Private International Law*, Hart Publishing, Oxford, 2016, p. 136–139; Magnus, U. ir Mankowski, P., *Brussels Ibis Regulation – Commentary*, Otto Schmidt, Cologne, 2016, p. 162–189; Hartley, T., *Civil Jurisdiction and Judgments in Europe – The Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Choice of Court Convention*, Oxford University Press, Oxford, 2017, p. 107–114, taip pat Minois, M., *op. cit.*

61 Žr., be kita ko, Sprendimą *Kalfelis* (18 punktas); 2002 m. spalio 1 d. Sprendimą *Henkel* (C-167/00, EU:C:2002:555, 36 punktas) ir 2018 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Löber* (C-304/17, EU:C:2018:701, 19 punktas).

62 Žr., be kita ko, 1992 m. kovo 26 d. Sprendimą *Reichert ir Kockler* (C-261/90, EU:C:1992:149, 19 ir 20 punktai), 2002 m. spalio 1 d. Sprendimą *Henkel* (C-167/00, EU:C:2002:555, 41 punktas), taip pat 2018 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Löber* (C-304/17, EU:C:2018:701, 21 punktas).

63 Žr. atitinkamai 2004 m. vasario 5 d. Sprendimą *DFDS Torline* (C-18/02, EU:C:2004:74, 19–28 punktai) ir 2012 m. spalio 25 d. Sprendimą *Folien Fischer ir Fofitec* (C-133/11, EU:C:2012:664, 41–54 punktai).

64 Šiuo klausimu žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Tacconi* (C-334/00, EU:C:2002:499, 25 ir 27 punktai); 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *ÖFAB* (C-147/12, EU:C:2013:490, 35–38 punktai), taip pat 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimą *Austro-Mechana* (C-572/14, EU:C:2016:286, 37 ir 50 punktai). Taip pat žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Engler* (C-27/02, EU:C:2004:414, 59 punktas).

kuriuose iš esmės keliami klausimai, susiję su už tokias pareigas svarbesnėmis teisės normomis. Jis taip pat užtikrina „bylų dėl delikto“ vidinį nuoseklumą, kurio, kiek tai susiję su jurisdikcijos taisyklėmis, siekiama reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnio 2 punkte, o įstatymų kolizijos atveju – reglamente „Roma II“⁶⁵.

47. Taigi negalima manyti, kaip kartais rašoma, kad reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą yra „likutinė“ nuostata, apimanti visus prašymus, priskirtinus prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 1 punktą. Atvirkščiai: yra prašymų, kurie nepriskiriami nė prie vienos iš šių dviejų nuostatų, nes yra grindžiami prievolėmis, kurios nėra nei „sutartinės“, nei „deliktinės“⁶⁶.

48. Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą apima labai įvairias atsakomybės rūšis⁶⁷ – dėl kaltės, be kaltės ir t. t. Be ieškinių dėl civilinės atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimą, jau paminėtų šios išvados 25 punkte, jai priskiriami prašymai dėl atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmus⁶⁸, intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą⁶⁹ ar žalą, atsiradusią dėl netinkamo produkto tiekimo⁷⁰. Išsamesnės informacijos apie „bylas, kylančias iš sutarčių“, pageidaujanti skaitytoją dar kartą raginu susipažinti su plačia doktrina šiuo klausimu⁷¹.

B. Susitariančiųjų šalių viena kitai pareikštų ieškinių dėl civilinės atsakomybės kvalifikavimas pagal reglamentą „Briuselis Ia“

49. Iš pirma išdėstytų argumentų aiškėja, kad tam tikri prašymai patraukti civilinės atsakomybės priskiriami prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, o kiti – prie „bylų dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą. Iš jų taip pat matyti, kad teoriškai tokio prašymo priskyrimas prie vienos ar kitos kategorijos priklauso nuo priežasties, kuria grindžiamas tas prašymas. Jeigu ši prievolė kyla iš sutarties ar kitos formos savanoriško vieno asmens įsipareigojimo kitam asmeniui, prašymas yra „sutartinis“. Jeigu, atvirkščiai, ta prievolė kyla iš nuo jokio savanoriško įsipareigojimo nepriklausančios pagal įstatymus nustatytos pareigos pažeidimo, prašymas yra „deliktinis“⁷².

50. Atsižvelgiant į tai, tais atvejais, kai du asmenys yra saistomi sutarties ir vienas jų pateikia prašymą patraukti civilinės atsakomybės kitą, praktiškai gali būti sudėtinga atskirti, ar tai „byla, kylanti iš sutarties“, ar „byla dėl delikto“.

65 Iš tikrųjų pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, „nesutartinė prievolė“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma II“, yra prievolė, kilusi dėl žalą sukėlusio įvykio, nepagrįsto praturtėjimo, *negotiorum gestio* arba *culpa in contrahendo* (žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimą *ERGO Insurance ir Gjensidige Baltic* (C-359/14 ir C-475/14, EU:C:2016:40, 45 ir 46 punktai). Tačiau pažymiu, kad, nors reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkte nustatytos „deliktinės prievolės“ yra reglamento „Roma II“ pagrindas, vis dėlto pastarojo taikymo sritis yra platesnė, nes apima ne tik iš žalą sukėlusio įvykio kylančias „nesutartines prievoles“, bet ir prievoles, kylančias iš kvazi sutarties, kaip antai nepagrįsto praturtėjimo ar *negotiorum gestio* (žr. reglamento „Roma II“ 2 straipsnio 1 punktą).

66 Žr. generalinio advokato C. Gulmann išvadą byloje *Reichert ir Kockler* (C-261/90, nepaskelbta Rink., EU:C:1992:78, Rink. p. 2169); generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Engler* (C-27/02, EU:C:2004:414, 55 ir 57 punktai), taip pat generalinio advokato M. Bobek išvadą byloje *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:487, 98 punktas). Kaip nurodė *Wikingerhof*, mano požiūriu, toks atvejis yra prašymas dėl restitucijos, grindžiamos nepagrįstu praturtėjimu, kai jis nekyla iš sutarties pripažinimo negaliojančia (žr. 2016 m. balandžio 20 d. Sprendimą *Profit Investment SIM* (C-366/13, EU:C:2016:282, 55 punktas), nes toks prašymas yra grindžiamas prievole, kuri nekyla iš žalą sukėlusio įvykio (šiuo klausimu žr. generalinio advokato N. Wahl išvadą byloje *Siemens Aktiengesellschaft Österreich* (C-102/15, EU:C:2016:225, 54–75 punktai).

67 1976 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Bier* (21/76, EU:C:1976:166, 18 punktas).

68 Žr., be kita ko, 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Concurrence* (C-618/15, EU:C:2016:976) ir reglamento „Roma II“ 6 straipsnio 1 dalį.

69 Žr., be kita ko, dėl autorių teisių, 2015 m. sausio 22 d. Sprendimą *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28), 2014 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215), taip pat reglamento „Roma II“ 8 straipsnį.

70 Žr., be kita ko, 2009 m. liepos 16 d. Sprendimą *Zuid-Chemie* (C-189/08, EU:C:2009:475) ir reglamento „Roma II“ 5 straipsnį.

71 Žr., be kita ko, Gaudemet-Tallon, H., *op. cit.*, p. 217–219; Briggs, A., *op. cit.*, p. 238–250; Calster (van), G., *op. cit.*, p. 144–147; Magnus, U. ir Mankowski, P., *op. cit.*, p. 262–276, taip pat Hartley, T., *op. cit.*, p. 125 ir 126.

72 Žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Handte* (C-26/91, nepaskelbta Rink., EU:C:1992:176, 16 punktas) ir mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurler* (67 punktas).

51. Šiuo aspektu toks prašymas nebūtinai priskiriamas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą⁷³. Sutarties šalys gali pateikti viena kitai ir „deliktinius“ prašymus. Tai lengva suprasti pagalvojus apie prašymus, kurie visiškai nesuję su šalis saistančia sutartimi⁷⁴ ir kuriems akivaizdžiai taikytinas šio reglamento 7 straipsnio 2 punktas.

52. Sprendimas yra ne toks akivaizdus, kai, kaip pagrindinėje byloje, prašymą ir sutartį sieja tam tikras ryšys, visų pirma dėl to, kad prašymas susijęs su vykdant sutartį nutikusiu žala sukėlusiu įvykiu. Tokiomis aplinkybėmis kartais nurodomas žala sukėles įvykis yra tiek sutartinės prievolės nevykdymas, tiek įstatymuose nustatytos visuotinės pareigos pažeidimas. Tokiu atveju įvyksta atsakomybės sutapimas arba, kitaip sakant, sutartinė prievolė ir deliktinė prievolė, kurių kiekviena gali būti prašymo priežastis, sutampa⁷⁵.

53. Situacijų, kai tas pats žala sukėles įvykis gali nulemti panašų atsakomybės sutapimą, skaičius priklauso nuo nacionalinių teisės sistemų, t. y. nuo to, kaip jose suvokiama sutartinė ir deliktinė atsakomybė⁷⁶. Tačiau ieškinių dėl civilinės atsakomybės, paminėtų šios išvados 48 punkte – dėl konkurencijos teisės pažeidimo, dėl nesąžiningos konkurencijos veiksmų, dėl žalos, atsiradusios dėl netinkamo produkto tiekimo, dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo – atveju, kai juos pareiškia viena sutarties šalis kitai, gali atsirasti toks atsakomybės sutapimas.

54. Pavyzdžiui, kaip teisingai pažymėjo *Wikingerhof*, tiekėjo atsisakymas parduoti prekę savo platintojui gali būti vertinamas ne tik kaip piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, bet ir kaip prievolių, kylančių iš pagrindinės sutarties, pažeidimas. Tą patį galima pasakyti apie situaciją, kai tiekėjas dirbtinai sudaro palankias sąlygas savo tinkle ir dėl to nukenčia platintojas: toks elgesys gali būti laikomas tiek sutarties pažeidimu, tiek piktnaudžiavimu ar nesąžiningos konkurencijos veiksmu⁷⁷. Be to, dėl gamintojo parduoto produkto trūkumo padaroma žala pirkėjui gali būti susijusi tiek su deliktine atsakomybe už teisės aktuose nustatytos pareigos, susijusios su produktų saugumu, pažeidimą, tiek su sutartine atsakomybe už sutartinės prievolės tiekti reikalavimus atitinkantį produktą ar net sutartinės prievolės užtikrinti saugumą pažeidimą. Galiausiai, kai sutartimi grindžiamos licencijos naudoti autorių teisių saugomą kūrinį turėtojas peržengia šios licencijos ribas, šis žala sukėles įvykis kartu gali būti pripažintas tiek klastojimu – nes licencijos turėtojas pažeidė kitos sutarties šalies išimtinės teises – tiek šios sutarties pažeidimu⁷⁸.

55. Atsižvelgiant į tokį atsakomybės sutapimą, kai kuriose nacionalinėse teisės sistemose, kaip antai Anglijos ir Vokietijos teisėje, ieškovui paliekama galimybė pasirinkti, ar savo prašymą grįsti deliktine atsakomybe, ar sutartine atsakomybe, atsižvelgiant į tai, kas labiau atitinka jo interesus⁷⁹, ar net „sumuoti“ šiais dviem pagrindais grindžiamus prašymus⁸⁰.

73 Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Brogstetter* (23 punktas).

74 Pavyzdžiui, jeigu bankininkas ir jo klientas gyvena tame pačiame name ir pirmasis paduoda į teismą antrąjį dėl kaimynų keliamo per didelio triukšmo.

75 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (68 punktas).

76 Iš tikrųjų visose nacionalinėse teisės sistemose sutartinės ir deliktinės atsakomybės sritys skiriasi, todėl šių dviejų atsakomybės rūšių sutapimų būna nevienodai dažnai. Tokių sutapimų galimybių ypač gausu, pvz., Prancūzijos teisėje. Pirmą, sutartinę atsakomybę joje aiškinama plačiai, nes visų pirma *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) jurisprudencijoje linkstama į sutartis įtraukti saugumo ir informavimo prievoles, kuriomis išreiškiamos pagal įstatymus nustatomos visuotinės pareigos, kaip ir prievolės, kylančios iš reikalavimo sąžiningai vykdyti susitarimus. Antra, deliktinės atsakomybės sritis taip pat yra atvira, nes šios srities taisyklėmis siekiama reglamentuoti visus visuomenės gyvenime vykstančius žala sukėjančius įvykius. Šiuo klausimu žr. Ancel, P., „Le concours de la responsabilité délictuelle et de la responsabilité contractuelle“, *Responsabilité civile et assurances*, n°2, 2012 m. vasario mėn., 8 byla, 2–11 punktai.

77 Žr. bylą, kurioje priimtas 2018 m. spalio 24 d. Sprendimas *Apple Sales International ir kt.* (C-595/17, EU:C:2018:854).

78 Žr. bylas, kuriose priimti 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimas *Komisija / Systran ir Systran Luxembourg* (C-103/11 P, EU:C:2013:245); 2014 m. balandžio 3 d. Sprendimas *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215) ir 2019 m. gruodžio 18 d. Sprendimas *IT Development* (C-666/18, EU:C:2019:1099).

79 Valstybių narių materialinėje teisėje sutartinei atsakomybei ir deliktinei atsakomybei gali būti taikoma skirtinga tvarka, susijusi su įrodinėjimo pareiga, žalos atlyginimo sąlygomis, senatimi ir pan. Taigi ieškovas gali būti suinteresuotas pasirinkti vieną ar kitą kelią. Žr., be kita ko, mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (51 išnaša).

80 Dėl Anglijos teisės žr. Fentiman, R., *International Commercial Litigation*, Oxford University Press, Oxford, 2-asis leidimas, 2015, p. 177, 178 ir 279. Dėl tokio sutapimo neįgyjama teisės į dvigubą tos pačios žalos atlyginimą. Tačiau padidėja ieškovo galimybės gauti prašomą žalos atlyginimą.

56. Bet kitose teisės sistemose, įskaitant Prancūzijos teisę ir Belgijos teisę, yra nustatyta atsakomybės paskirstymo taisyklė, vadinama „nesutapimo“ taisykle, pagal kurią ieškovui nepaliekama galimybės rinktis: kai žalą sukėles įvykis yra ir sutartinės prievolės nevykdymas, jis negali savo prašymo pagrįsti deliktine atsakomybe. Kitaip sakant, šiose sistemose „sutarčiai teikiama pirmenybė prieš deliktą“⁸¹.

57. Remiantis reglamentu „Briuselis Ia“, reikia atsakyti į klausimą, ar (ir prireikus kiek) ieškovo pasirinkimas to paties žalą sukėlusio įvykio atveju remtis kitos sutarties šalies deliktine atsakomybe ir (arba) sutartine atsakomybe daro įtaką taikytinai jurisdikcijos taisyklei⁸². Šiuo atžvilgiu priminsiu iki šiol Teisingumo Teismo suformuotoje jurisprudencijoje pasirinktus sprendimus (1 poskirsnis), paskui nagrinėsiu, kokį aiškinimą, mano požiūriu, reikėtų rinktis šioje srityje (2 ir 3 poskirsniai).

1. Iki šiol Teisingumo Teismo pasirinkti sprendimai

58. Pirmą kartą Teisingumo Teismas šį klausimą gvildeno Sprendime *Kalfelis*. Byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, privatus asmuo pareiškė ieškinį prieš savo banką, siekdamas, kad jam būtų atlyginta per biržos operacijas patirta žala, ir tuo tikslu pateikė kumuliacinius prašymus, pagrįstus skirtingomis Vokietijos teisės taisyklėmis, susijusiomis tiek su sutartine, tiek su deliktine atsakomybe ir galiausiai su nepagrįstu praturtėjimu, kurį galima priskirti kvazisutarčių sričiai. Taip pat kilo klausimas, ar teismas, pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 dalį (dabar – reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą) turintis jurisdikciją priimti sprendimus dėl prašymų, grindžiamų deliktine atsakomybe, papildomai turėjo jurisdikciją priimti sprendimus dėl sutartinių ir kvazisutartinių ieškinio pagrindų.

59. Savo išvadoje generalinis advokatas M. Darmon pasiūlė, kad jurisdikcijos taisyklė „bylose, kylančiose iš sutarčių“ būtų taikoma visam ieškiniai, įskaitant deliktinius arba kvazisutartinius prašymus, siekiant racionalizuoti jurisdikciją ir centralizuoti ginčo nagrinėjimą sutarties vietos teisme, kuris, generalinio advokato nuomone, gali tinkamiausiai įvertinti jo kontekstą ir visą jo poveikį procesui⁸³.

60. Spręsdamas šį klausimą Teisingumo Teismas nesivadovavo generalinio advokato išvada. Tiesa, kaip nurodžiau šios išvados 42 punkte, jis nusprendė, kad sąvoka „bylos dėl delikto“ apima bet kurį prašymą, kuriuo siekiama patraukti atsakomybėn atsakovą ir kuris nėra susijęs su „bylomis, kylančiomis iš sutarčių“. Tačiau Teisingumo Teismas, remdamasis išimtinu specialiosios jurisdikcijos pobūdžiu, iškart pažymėjo, „kad teismas, pagal [reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą] turintis jurisdikciją nagrinėti deliktu grindžiamą [ieškinio] elementą, neturi jurisdikcijos nagrinėti kitų to paties [ieškinio] elementų, kurie grindžiami ne deliktu“⁸⁴.

61. Nepaisant kiek dviprasmiško šio atsakymo pobūdžio, Teisingumo Teismas neketino Sprendime *Kalfelis* nurodyti, kad reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktui turi būti teikiama pirmenybė prieš jo 7 straipsnio 2 punktą. Atvirkščiai, Teisingumo Teismas teigė, kad ieškinys dėl atsakomybės, susijęs su tuo pačiu žalą sukėlusiu įvykiu, gali būti nagrinėjamas bylą dėl sutarties nagrinėjančiame teisme ir (arba) bylą dėl delikto nagrinėjančiame teisme, atsižvelgiant į ieškovo nurodytus teisinius pagrindus, t. y. jo ieškinyje nurodytas materialinės teisės normas. Taigi, kai tame pačiame ieškinyje suformuluojami kumuliaciniai prašymai, prie „bylų dėl sutarties“ arba „bylų dėl delikto“ turi būti priskirtas ne visas ieškinys, o kiekvienas prašymas, atsižvelgiant į jo pagrindą: tas pats prašymas ir

81 Žr. 2019 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *IT Development* (C-666/18, EU:C:2019:1099, 23 punktą), taip pat Gout, O., „Le cumul des responsabilités contractuelle et extracontractuelle en droit belge et en droit français: de la genèse des règles aux perspectives d'évolution“, in Van den Haute, E., *Le droit des obligations dans les jurisprudences française et belge*, Bruylant, Bruxelles, 2013, p. 123-146.

82 Tas pats klausimas kyla, remiantis reglamentais „Roma I“ ir „Roma II“, siekiant nustatyti taikytiną teisę, nes šiuose reglamentuose yra numatyti skirtingi siejamieji veiksniai, taikomi atsižvelgiant į tai, ar tam tikra prievolė yra „sutartinė“, kaip tai suprantama pagal pirmąjį reglamentą, ar „nesutartinė“, kaip tai suprantama pagal antrąjį reglamentą.

83 Žr. generalinio advokato M. Darmon išvadą byloje *Kalfelis* (189/87, nepaskelbta Rink., EU:C:1988:312, 25–30 punktai).

84 Sprendimas *Kalfelis* (19 punktą). Mano nuomone, iš Teisingumo Teismo argumentų neabejotinai matyti, kad teisingas ir priešingas teiginys: teismas, pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą turintis jurisdikciją nagrinėti „sutartinius“ prašymus, neturi jurisdikcijos nagrinėti prašymų, kurių pagrindai nėra sutartiniai.

(arba) pagrindas negali būti vienu metu priskirtas abiem kategorijoms⁸⁵. Tokiomis aplinkybėmis bylą dėl sutarties nagrinėjantis teismas turi jurisdikciją nagrinėti sutartiniais pagrindais grindžiamus prašymus, o bylą dėl delikto nagrinėjantis teismas – deliktiniais pagrindais grindžiamus prašymus. Be to, nė vienas teismas neturi papildomos jurisdikcijos priimti sprendimus dėl to, kas nėra priskirta jo „sričiai“⁸⁶.

62. Pabrėžiu, kad pagal reglamentą „Briuselis Ia“ nereikia pasirinkti ieškovo nurodytų materialinės teisės normų kvalifikavimo nacionalinėje teisėje, iš kurios jos yra kilusios. Beje, jurisdikcijos nustatymo etapu teismas, į kurį kreiptasi, dar nebūna nustatęs taikytinos teisės. Todėl nėra aiškiai žinoma, ar prašymas bus nagrinėjamas būtent pagal šias normas. Vis dėlto materialinės teisės normose, kuriomis grindžiamas prašymas, pateikiami duomenys, reikalingi prievolės – savarankiška šio termino prasme – kuria remiasi ieškovas, ypatybėms nustatyti. Kaip matyti iš šios išvados 49 punkto, būtent ši prievolė, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytais kriterijais, pagal savo ypatybes turi būti kvalifikuota kaip „sutartinė“ arba „deliktinė“, taigi ji nulemia šiam prašymui taikytiną jurisdikcijos taisyklę⁸⁷. Kai ieškovas pateikia skirtingo pobūdžio materialinės teisės normomis grindžiamus kumuliacinius prašymus, jis gali remtis skirtingomis šių dviejų tipų „prievolėmis“⁸⁸, kurios priskiriamos skirtingų teismų jurisdikcijai.

63. Iš esmės pagal reglamentą „Briuselis Ia“ jurisdikcija nagrinėti prašymą dėl atsakomybės, vienos susitariančiosios šalies pareikštą kitai šaliai, gali priklausyti nuo materialinės teisės normų, kuriomis remiasi ieškovas. Taip pat pažymiu, kad Sprendime *Melzer*⁸⁹ dėl panašaus prašymo Teisingumo Teismas vadovavosi šiuo požiūriu. Tame sprendime jis jurisdikcijos nagrinėti „bylas dėl delikto“ taisyklę išaiškino taip, kaip prašė nacionalinis teismas, nenagrinėdamas jurisdikcijos nagrinėti „bylas, kylančias iš sutarčių“, nes tas prašymas buvo „pagrįstas tik deliktinės atsakomybės teise“⁹⁰.

64. Tokiomis aplinkybėmis šią problemą Teisingumo Teismas pakartotinai išnagrinėjo Sprendime *Brogstetter*. Byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, Vokietijoje įsisteigęs laikrodžių pardavėjas buvo sudaręs sutartį su tuo metu Prancūzijoje gyvenusiu laikrodininku dėl aukštos klasės laikrodžių mechanizmų, kuriuos pardavėjas ketino tiekti rinkai, kūrimo. Be darbų, kuriuos atliko pardavėjo pavedimu, laikrodininkas tuo pačiu metu kūrė kitus laikrodžių mechanizmus, kuriuos pateikė rinkai savo vardu ir sąskaita. Manydamas, kad šia paraleline veikla buvo pažeista sutartyje nustatyta išimtinumo prievolė, pardavėjas pareiškė ieškinį dėl kitos sutarties šalies veiksmų Vokietijos teisme. Tokiomis aplinkybėmis pardavėjas paprašė nutraukti ginčijamą veiklą ir įpareigoti kitą sutarties šalį atlyginti žalą, pateikdamas kumuliacinius prašymus, pagrįstus tiek sutartine, tiek deliktine atsakomybe,

85 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth et Hurley* (74 punktas); Hess, B., Pfeiffer, T., Schlosser, P., *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States*, JLS/C4/2005/03, 2007, 192 punktas, taip pat Zogg, S., „Accumulation of Contractual and Tortious Causes of Action Under the Judgments Regulation“, *Journal of Private International Law*, 2013, vol. 9, Nr. 1, p. 39–76, ypač p. 42 ir 43.

86 Prie papildomos jurisdikcijos klausimo grįšiu šios išvados 112 ir paskesniuose punktuose.

87 Iš tikrųjų prievolė egzistuoja ne teisiniame vakuume. Ši prievolė kyla iš faktinės padėties, kuri pagal vieną ar kelias teisės normas sukelia tam tikras teises pasekmes. Atitinkama faktinė padėtis ir jos teisinės pasekmės gali būti sunkiai suprantamos, neatsižvelgiant į atitinkamas teisės normas, o išnagrinėjus šias normas galima nustatyti nagrinėjamos prievolės pobūdį. Žr. *House of Lords* (Aukščiausiasis Teismas, Jungtinė Karalystė) (Lord Millet), *Agnew v Länsforsäkringsbolagens AB*, [2001] 1 AC 223, § 264; Bollée, S., „La responsabilité extracontractuelle du cocontractant en droit international privé“, in d’Avout, L., Bureau, D., Muir-Watt, H., *Mélanges en l’honneur du professeur Bernard Audit – Les relations privées internationales*, LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 2014, p. 119–135, ypač p. 132 ir 133; Scott, A., „The Scope of ‘Non-Contractual Obligations’“, in Ahern, J., Binchy, W., *The Rome II Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Martinus Nijhoff Publishers, 2009, p. 57–83, ypač p. 58–62, taip pat Minois, M., *op. cit.*, p. 129 ir 130. Teisingumo Teismas dažnai taiko šį metodą, kai, remiantis materialinės teisės normomis, nustatomos kvalifikuojamos prievolės ypatybės. Šiuo klausimu žr., be kita ko, 1992 m. kovo 26 d. Sprendimą *Reichert ir Kockler* (C-261/90, EU:C:1992:149, 17–19 punktai); 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *ŌFAB* (C-147/12, EU:C:2013:490, 35 ir 36 punktai), taip pat 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimą *Austro-Mechana* (C-572/14, EU:C:2016:286, 27 ir 37 punktai).

88 Panašiai teisės aktų kolizijos srityje tas pats žalą sukeliantis įvykis gali būti nagrinėjamas atsižvelgiant į dvi skirtingas prievoles, kurių viena yra „sutartinė“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“, o kita – „nesutartinė“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma II“.

89 2013 m. gegužės 16 d. sprendimas (C-228/11, EU:C:2013:305).

90 2013 m. gegužės 16 d. Sprendimas *Melzer* (C-228/11, ECLI:EU:C:2013:305, 21 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. 2014 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, 16–21 punktai) ir 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimą *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 43 punktas). Taip pat žr., nacionaliniu lygmeniu, *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) 2008 m. gegužės 27 d. Sprendimą [2009] IPRax, p. 150 ir 151, ir *Cour de cassation* (Prancūzija) pirmosios civilinių bylų kolegijos 2011 m. spalio 26 d. Sprendimą Nr. 10-17.026.

tiksliu – Vokietijos teisės normomis dėl nesąžiningos konkurencijos ir atsakomybės dėl kaltės. Dvejodamas, ar padalyti nagrinėjamą ginčą pagal ieškovo nurodytus teisinius pagrindus, nacionalinis teismas pateikė Teisingumo Teismui klausimą, kaip, turint omenyje bylos šalis siejančią sutartį, pagal reglamentą „Briuselis I“ reikia kvalifikuoti deliktiniais pagrindais grindžiamus prašymus.

65. Išeities tašku laikydamas Sprendime *Kalfelis* išdėstyta *dictum*, pagal kurią sąvoka „bylos dėl delikto“ apima bet kurią prašymą, kuriuo siekiama patraukti atsakomybėn atsakovą ir kuris nėra susijęs su „bylomis dėl sutarties“, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, siekiant tokius prašymus priskirti prie vienos ar kitos kategorijos, reikia patikrinti, „ar, neatsižvelgiant į jų kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę, jie yra sutartinio pobūdžio“⁹¹.

66. Teisingumo Teismo teigimu, „[t]aip yra tik tuomet, kai elgesys, dėl kurio pareikštas ieškinys, gali būti pripažintas sutartinių įsipareigojimų, kuriuos galima nustatyti atsižvelgiant į sutarties dalyką, neįvykdymu“. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „[t]okia situacija *a priori* būtų konstatuota, jeigu, siekiant nustatyti elgesio, kuriuo ieškovas kaltina atsakovą, teisėtumą ar, priešingai, neteisėtumą, neišvengiamai reikia išaiškinti juos siejančią sutartį“. Todėl nacionalinis teismas turi „nustatyti, ar ieškovo pagrindinėje byloje pareikštų ieškinių dalyką sudaro reikalavimas atlyginti žalą, kurios priežastimi galima protingai laikyti teisių ir pareigų pagal <...> šalis siejančią sutartį pažeidimą, ir dėl to, kad būtų išnagrinėtas ieškinys, būtina į ją atsižvelgti“⁹².

67. Mano nuomone, Sprendime *Kalfelis* įtvirtintas požiūris Sprendime *Brogstter* buvo šiek tiek pakeistas. Iš tikrųjų atrodo, kad Teisingumo Teismas pakeitė ieškinių kvalifikavimo pagal reglamentą „Briuselis Ia“ metodą. Atrodo, jis nesirėmė materialinės teisės normomis, kurias ieškovas nurodė ieškinyje, ir veikia norėjo pasirinkti objektyvesnį faktinių aplinkybių kvalifikavimą.

68. Vis dėlto tiksliai Sprendimo *Brogstter* apimtis yra neaiški. Šiame sprendime išdėstytas atviras ir abstraktus argumentavimas iš tikrųjų gali būti aiškinamas dviem būdais.

69. Pagal Sprendimo *Brogstter pirmąjį aiškinimą*, kurią apibūdinsiu kaip „maksimalistinį“, šiuo sprendimu grindžiamas „kriterijus“ būtų teiginys, kad tam tikras prašymas yra „kylantis iš sutarties“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, „kai elgesys, dėl kurio pareikštas ieškinys, gali būti pripažintas sutartinių įsipareigojimų <...> neįvykdymu“. Šį teiginį reikėtų suprasti taip, kad deliktiniu pagrindu grindžiamas prašymas turėtų būti priskirtas prie „sutartinių“, kai yra susijęs su žala sukėlusiu įvykiu, kuris (taip pat) gali būti laikomas „sutartinės prievolės“ neįvykdymu. Kalbant konkrečiai, teismas, į kurią kreipiamasi, turėtų patikrinti, ar ieškovas hipotetiškai galėjo savo prašymą pagrįsti sutartinių prievolių pažeidimu, o dėl to reikėtų išnagrinėti, ar tariamai žalą sukėlęs įvykis ir šių prievolių turinys faktiškai gali sutapti. Dėl to darytina išvada, kad visose situacijose, kai tas pats žalą sukėlęs įvykis gali būti kvalifikuojamas ir kaip deliktas, ir kaip sutarties pažeidimas, pagal šį reglamentą „sutartiniam“ kvalifikavimui teikiama pirmenybė prieš „deliktinį“⁹³.

91 Sprendimas *Brogstter* (20 ir 21 punktai).

92 Sprendimas *Brogstter* (atitinkamai 24, 25 ir 26 punktai).

93 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (80 punktas). Tokį Sprendimo *Brogstter* išaiškinimą žr., be kita ko, Briggs, A., *op. cit.*, p. 217–219, 239 ir 247–250, taip pat Haftel, B., „Absorption du délictuel par le contractuel, application du Règlement (CE) no 44/2001 à une action en responsabilité délictuelle“, *Revue critique de droit international privé*, 2014, Nr. 4, p. 863.

70. Vadovaujantis *antruoju* Sprendimo *Brogstter* aiškinimu, kurį apibūdinsiu kaip „minimalistinį“, šiuo sprendimu grindžiamas kriterijus būtų teiginys, kad tam tikras prašymas yra „kylantis iš sutarties“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, kai, „siekiant nustatyti elgesio, kuriuo ieškovas kaltina atsakovą, teisėtumą ar, priešingai, neteisėtumą, neišvengiamai reikia išaiškinti juos siejančią sutartį“. Taigi Teisingumo Teismas „sutariniais“ pripažino deliktiniu pagrindu suformuluotus prašymus, kurių pagrįstumas vertinamas atsižvelgiant į bylos šalis siejančias sutartines prievoles⁹⁴.

71. Paskesnėje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje ši dviprasmybė nebuvo panaikinta, nes jis tik pakartojo kelis Sprendimo *Brogstter* sakinius, bet daugiau paaiškinimų nepateikė⁹⁵. Mano nuomone, šioje byloje Teisingumo Teismas turi išaiškinti savo jurisprudenciją dėl galimo atsakomybės sutapimo. Iš tikrųjų jis privalo apibrėžti aiškius ir nuspėjamus šios srities kriterijus, kad bylos šalys galėtų išvengti bet kokio teisinio nesaugumo.

72. Iškart pažymėsiu, kad galimo atsakomybės sutapimo srityje keliami uždaviniai materialinėje teisėje⁹⁶ ir tarptautinėje privatinėje teisėje nebūtinai yra tokie patys. Taigi reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą ir 7 straipsnio 2 punktą šiuo klausimu turi būti aiškinami atsižvelgiant tikslai į su šiuo reglamentu siejamus teisinio saugumo ir tinkamo teisingumo vykdymo tikslus⁹⁷.

73. Atsižvelgdamas į šiuos tikslus, siūlau Teisingumo Teismui atmesti „maksimalistinį“ Sprendimo *Brogstter* aiškinimą (2 poskirsnis). Mano požiūriu, jis turėtų pasirinkti „minimalistinį“ šio sprendimo aiškinimą (3 poskirsnis).

2. Dėl Sprendimo „Brogstter“ „maksimalistinio“ aiškinimo atmetimo

74. Aš, kaip ir Komisija, laikausi nuomonės, kad „maksimalistinis“ Sprendimo *Brogstter* aiškinimas ne tik yra sunkiai suderinamas su Sprendimu *Kalfelis*, bet ir jokiū būdu neturėtų būti pasirinktas.

75. *Visų pirma* primenu, kad, vadovaujantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, siekiant reglamente „Briuselis Ia“ nustatyto tikslo užtikrinti teisinį saugumą, būtina, kad teismas, į kurį kreipiamasi, galėtų lengvai priimti sprendimą dėl savo jurisdikcijos, nebūdamas priverstas bylą išnagrinėti iš esmės⁹⁸.

94 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (88 punktas). Dėl tokio Sprendimo *Brogstter* išaiškinimo taip pat žr. generalinio advokato P. Cruz Villalón išvadą byloje *Holterman Ferho Exploitatie ir kt.* (C-47/14, EU:C:2015:309, 48 punktas); generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje *Granarolo* (C-196/15, EU:C:2015:851, 14 ir 18 punktai); *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė) 2016 m. rugpjūčio 19 d. Sprendimą *Peter Miles Bosworth, Colin Hurley v Arcadia Petroleum Ltd & Others*, [2016] EWCA Civ 818, 66 punktas; Weller, M., „EuGH: Vertragsrechtliche Qualifikation vertragsakzessorischer Ansprüche“ LMK 2014, 359127, taip pat Hartley, T., *op. cit.*, p. 108 ir 109.

95 Žr., be kita ko, 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Holterman Ferho Exploitatie ir kt.* (C-47/14, EU:C:2015:574, 32 ir 71 punktai) ir 2016 m. liepos 14 d. Sprendimą *Granarolo* (C-196/15, EU:C:2016:559, 21 punktas).

96 Materialinėje teisėje valstybių narių nacionalinių sistemų skirtumai nagrinėjant atsakomybės sutapimo klausimus atspindi požiūrį, ar pareiškėjas gali teisėtai pasirinkti jo interesus geriau atitinkančią atsakomybės nustatymo tvarką. Be to, Prancūzijos teisėje ir Belgijos teisėje galiojančia „nesumavimo“ taisykle siekiama užtikrinti susitarimų dėl atsakomybės veiksmingumą. Šiose teisės sistemose negalima iš anksto sutartimis pakoreguoti deliktinės atsakomybės taisyklių, kurios yra viešojo pobūdžio, tačiau nuostatos dėl žalos atlyginimo pagal sutartis, atvirkščiai, gali būti tokių susitarimų objektas, nes šalys, be kita ko, gali pakartotinai apibrėžti teisės į žalos atlyginimą įgijimo sąlygas ir taip sumažinti arba padidinti sutartinę atsakomybę. Žr., be kita ko, Gout, O., *op. cit.*

97 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (83 punktas).

98 Žr., be kita ko, 1983 m. kovo 22 d. Sprendimą *Peters Bauunternehmung* (34/82, EU:C:1983:87, 17 punktas); 1997 m. liepos 3 d. Sprendimą *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337, 27 punktas), taip pat 2015 m. sausio 28 d. Sprendimą *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 61 punktas).

76. Taigi, „maksimalistiniu“ Sprendimo *Brogstter* aiškinimu grindžiamas kriterijus, mano požiūriu, prieštarauja paprastumo reikalavimui. Reikalauti, kad teismas, į kurį kreiptasi, nustatytų, ar remiantis deliktiniu teisiniu pagrindu skundžiamas žala sukėles įvykis (taip pat) galėtų būti laikomas sutarties pažeidimu, reikštų įpareigoti jį jurisdikcijos nustatymo etapu nuodugniai išnagrinėti prašymą iš esmės⁹⁹. Šiuo etapu tikrinti, ar žala sukėles įvykis atitinka sutartines prievoles, nėra paprasta. Išskyrus (retus) atvejus, kai šalys susitaria dėl galimo atsakomybės sutapimo¹⁰⁰, šiuo etapu teisėjas pirmiausia privalėtų nustatyti šias prievoles.

77. Iš tikrųjų, kaip paaškinau šios išvados 53 punkte, sutartinės atsakomybės sritis skirtingose teisės sistemose skiriasi. Kai kuriose nacionalinės teisės sistemose į įvairias sutartis įtraukiamos prievolės užtikrinti saugumą, o kitose teisės sistemose jos laikomos teisės aktuose aiškiai nustatytomis pareigomis¹⁰¹. Tą patį galima pasakyti apie reikalavimą sąžiningai vykdyti susitarimus, dėl kurio daugelyje teisės sistemų nustatomos papildomos sutartinės prievolės, o kitose teisės sistemose jis nenustatytas. Kalbant konkrečiai, daugeliu atvejų teismas negali žinoti ar net įsivaizduoti, ar esama galimo atsakomybės sutapimo, nenustatydamas atitinkamai sutarčiai taikytinos teisės, nes tik iš šios teisės aktų jis gali iš tikrųjų gauti informaciją apie iš sutarties kylančias prievoles¹⁰². Be to, kartais net pagal šią teisę negalima iš tikrųjų nustatyti šių prievolių apimties. Dėl tokio sudėtingumo gali nukentėti jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumas¹⁰³. Bylos šalims atsiveria plati erdvė diskusijoms, o teismui paliekama atitinkama plati diskrecija, nors reglamentu „Briuselis Ia“ siekiama aiškiai apibrėžti jurisdikciją¹⁰⁴.

78. *Paskui*, kaip *Wikingerhof* ir Komisija nurodė atsakydami į per posėdį pateiktus Teisingumo Teismo klausimus, mano požiūriu, nėra jokio pagrindo reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkte nustatytai „bylų, kylančių iš sutarčių“ jurisdikcijos taisyklei teikti pirmenybę prieš šio reglamento 7 straipsnio 2 punkte nustatytą „bylų dėl delikto“ jurisdikcijos taisyklę.

79. Tokia pirmenybė nebūtų pagrįsta pagal šio reglamento sistemą. Iš tikrųjų, kaip pabrėžė ieškovė pagrindinėje byloje, nors minėtame reglamente yra nustatytas tam tikrų jo straipsnių subsidiarumo santykis¹⁰⁵, pagal jį sutartis ir deliktus nagrinėjantys teismai yra to paties hierarchinio lygmens teismai. Taigi atrodo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino atmesti galimybes, kad šie du teismai lygiagrečiai nagrinėtų tą patį žalą sukėlusį įvykį.

99 Žr., ta pačia tema, Magnus, U., ir Mankowski, P., *op. cit.*, p. 167; Calster (van), G., *op. cit.*, p. 164, taip pat Haftel, B., *op. cit.*

100 Toks atvejis nagrinėtas byloje, kurioje priimtas 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:310); toje byloje šalys neginčijo, kad remiantis deliktiniu pagrindu inkriminuojami veiksmai taip pat gali būti laikomi sutarties nevykdymu.

101 Pavyzdžiui, jeigu viešbučio klientas parkrinta šios įstaigos automobilių stovėjimo aikštelėje ir patraukia atsakomybėn viešbučio valdytoją, toks ieškinyis skirtingose teisės sistemose gali būti grindžiamas tik visuotinės pareigos užtikrinti saugumą pažeidimu, taigi būtų priskirtas tik deliktinės atsakomybės sričiai. Prancūzijos teisėje, atvirkščiai, pareiga užtikrinti saugumą yra įtraukta į apgyvendinimo sutartį. Tą patį galima pasakyti apie daugelį analogiškų situacijų (kai asmuo paslysta stoties perone, laukdamas traukinio, kirpykloje ir pan.). Žr. *Minois, M.*, *op. cit.*, p. 92 ir 93.

102 Nors Sprendimo *Brogstter* 24 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad sutartinės prievolės turėtų būti „nustat[omos] atsižvelgiant į sutarties dalyką“, pripažįstu, kad man sunku įsivaizduoti tokią analizę. Be klausimų, ką Teisingumo Teismas laiko sutarties „dalyku“ ir ar jis turi būti apibrėžtas savarankiškai, visų sutarčių turinys nėra akivaizdžiai aiškus. Nors pagrindines tam tikrose dažnai sudaromose sutartyse nustatomas prievolės galima žinoti nebūtinai remiantis *lex contractus*, to paties negalima pasakyti apie kitas iš sutarčių kylančias prievoles. Be to, primenu, kad reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktas gali būti taikomas labai įvairioms sutartims (žr. 1987 m. sausio 15 d. Sprendimą *Shenavai* (266/85, EU:C:1987:11, 17 punktas).

103 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth et Hurley* (88 punktas) ir Haftel, B., *op. cit.* Apskritai jurisdikcijos nustatymas pagal reglamentą „Briuselis Ia“ neturėtų priklausyti nuo taikytinos teisės. Žr. 2018 m. liepos 5 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 55 punktas). 1976 m. spalio 6 d. Sprendimu *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, EU:C:1976:133) grindžiama šios išvados 21 išnašoje nurodyta jurisprudencija yra ir, mano požiūriu, turėtų likti šios nuostatos išimtis.

104 Žr., be kita ko, 2005 m. kovo 1 d. Sprendimą *Owusu* (C-281/02, EU:C:2005:120, 39 punktas).

105 Pavyzdžiui, reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnyje nustatytai išimtinai jurisdikcijai teikiama pirmenybė prieš kitas šiame reglamente nustatytas jurisdikcijos taisykles.

80. Šios pirmenybės negalima pagrįsti ir artumo tikslu, kurio siekiama reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktu ir 7 straipsnio 2 punktu. Iš tikrųjų, kaip nurodė *Wikingerhof* ir Komisija ir kaip matyti iš šios išvados 40 ir 46 punktų, artumas yra vertinamas atsižvelgiant į atitinkamame prašyme iš esmės keliamus pagrindinius klausimus. Tokiomis aplinkybėmis įstatymuose nustatytos visuotinės pareigos pažeidimu grindžiamame prašyme daugiausia keliami nesutartiniai klausimai, kurių pobūdis iš principo nepasikeičia, kai viena sutarties šalis pateikia prašymą kitai šaliai ir kai šis pažeidimas buvo padarytas vykdam sutartį.

81. *Galiausiai*, jeigu būtų pasirinktas „maksimalistinis“ Sprendimo *Brogssitter* aiškinimas, susidarytų klaidingas nenuoseklumas tarp, viena vertus, reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto bei 7 straipsnio 2 punkto ir, kita vertus, reglamentų „Roma I“ ir „Roma II“. Iš tikrųjų įvairiose pastarojo reglamento nuostatose¹⁰⁶ implicitiškai, bet neišvengiamai pripažįstama, kad tas pats žalą sukėles įvykis gali būti susijęs ir su „sutartine prievole“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“, ir tapti pagrindu „nesutartinei prievolei“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma II“, neteikiant pirmajam reglamentui pirmenybės prieš antrąjį.

82. Priešingai, jeigu šią pirmenybės logiką reikėtų taikyti ir pagal reglamentus „Roma I“ ir „Roma II“, dėl to reikėtų priimti sprendimus, kurių Sąjungos teisės aktų leidėjas negalėjo pageidauti. Pavyzdžiui, Reglamento „Roma I“ 6 straipsnyje teisės aktų leidėjas numatė specialias kolizines teisės normas, būdingas nesąžiningos konkurencijos veiksams ir konkurenciją varžantiems veiksams. Šiame straipsnyje numatyti siejamieji veiksniai – atitinkamai arba šalies, kurios teritorijoje konkurenciniai santykiai yra arba gali būti iškreipti, teisė, arba šalies, kurioje rinka yra arba gali būti iškreipta, teisė – atspindi viešąjį interesą. Tokiomis aplinkybėmis pagal minėto straipsnio 4 dalį šalims logiškai draudžiama pasirinkti jų ginčui taikyti kitos šalies teisę¹⁰⁷. Taigi, jeigu ieškinys dėl atsakomybės, grindžiamas nesąžiningos konkurencijos veiksmu ar konkurenciją varžančiu veiksmu, turėtų būti grindžiamas reglamentu „Roma I“ – kuriame kaip pagrindinis siejamasis veiksnys yra numatytas savarankiškumo principas¹⁰⁸ – dėl to, kad jis yra pareikštas vienos susitariančiosios šalies kitai ir dėl to, kad žalą sukėles įvykis (taip pat) gali būti laikomas sutarties nevykdymu, tas pats straipsnis prarastų dalį savo veiksmingumo¹⁰⁹.

83. Be to, primenu, kad „bylose, kylančiose iš sutarčių“ pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, jurisdikcija suteikiama vietai, kurioje prievolė, dėl kurios pareikštas ieškinys, buvo arba turėjo būti įvykdyta, teismui. Todėl keliu klausimą, kaip reikėtų taikyti šią taisyklę, jeigu ieškovo prašymas nėra grindžiamas sutartine prievole ir priskirtas sutarčių „sričiai“ vien dėl to, kad hipotetiškai galėjo būti jai priskirtas¹¹⁰.

106 Toks atvejis visų pirma yra reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 3 dalis. Šioje nuostatoje numatyta, kad, jeigu iš visų aplinkybių matyti, kad žalą sukėles įvykis akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita šalimi, nei nurodyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, taikoma tos kitos šalies teisė. Akivaizdžiai glaudesnis ryšys su kita šalimi gali būti grindžiamas visų pirma ankstesniais šalių santykiais, kaip antai sutartimi, turinčia glaudų ryšį su nagrinėjamu žalą sukėlusiu įvykiu. Iš Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės (COM(2003)427 final, p. 13), matyti, kad šis sprendimas tokių sutapimų atveju buvo numatytas. Taigi, darant prielaidą, kad tokio sutapimo esama, egzistuoja tiek „sutartinė prievolė“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“, tiek „nesutartinė prievolė“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma II“. Nepaisant to, pagal tą pačią 4 straipsnio 3 dalį tam tikromis aplinkybėmis leidžiama antrajai prievolei taikyti tą pačią teisės normą kaip pirmajai. Tačiau jis taikomas ne visais atvejais (žr. šios išvados 107 išnašą).

107 Primenu, kad iš principo pagal reglamento „Roma II“ 14 straipsnį šalims paliekama galimybė pasirinkti nesutartinei prievolei taikytiną teisę. Mano nuomone, šio reglamento 4 straipsnio 3 dalis tokiu atveju netaikytina.

108 Žr. reglamento „Roma I“ 3 straipsnį.

109 Ta pačia tema žr. Dickinson, A., „Towards an agreement on the concept of ‘contract’ in ES Private International Law?“, *Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly*, 2014, p. 466–474, ypač p. 473.

110 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (90 punktas).

84. Mano įsitikinimui, kad būtina atmesti „maksimalistinių“ Sprendimo *Brogstter* aiškinimą, neturi įtakos doktrinoje keliamas argumentas¹¹¹, pagal kurį, pasirinkus šį aiškinimą, būtų užtikrintas tinkamas teisingumo vykdymas. Šiuo atžvilgiu niekas neginčija aplinkybės, kad dėl šio sprendimo sutarties vietos teismas nagrinėtų visus iš jos vykdymo kylančius ginčus. Atvirkščiai, kai jurisdikcija nagrinėti ieškovo nurodytą (-us) teisinį (-ius) pagrindą (-us) priklauso nuo Sprendime *Kalfelis* išdėstyto požiūrio, šios bylos gali būti padalytos, taigi tas pats žalą sukėles įvykis, nagrinėjamas remiantis skirtingu teisiniu pagrindu, gali priklausyti skirtingų teismų jurisdikcijai.

85. Vis dėlto pirmesniame punkte aprašytos problemos svarba turi būti laikoma santykinė. Darant prielaidą, kad nagrinėjamu atveju byla dėl sutarties nagrinėjantis teismas ir byla dėl delikto nagrinėjantis teismas nesutampa¹¹², ieškovas, vadovaudamasis reglamento „Briuselis Ia“ 4 straipsnio 1 dalimi, bet kuriuo atveju gali pareikšti ieškinį atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismams, kurie tokiu atveju būtų kompetentingi priimti sprendimą dėl viso ieškinio¹¹³. Antra, argumentas dėl tinkamo teisingumo vykdymo yra dvejopo poveikio. Nors pagal „maksimalistiniu“ Sprendimo *Brogstter* aiškinimu grindžiamą sprendimą būtų galima byla dėl sutarties nagrinėjančiame teisme nagrinėti įvairius ginčus dėl sutarties vykdymo, toks sprendimas būtų pagrindas suskaidyti dėl to paties delikto pradėtą procesą: jeigu, pavyzdžiui, toks deliktas būtų padarytas kartu veikiančių trijų asmenų ir jeigu vienas iš jų asmenų būtų sudaręs sutartį su nukentėjusiu asmeniu, pastarasis galbūt neturėtų galimybės pareikšti vieną ieškinį prieš visus pažeidimą padariusius asmenis byla dėl delikto nagrinėjančiame teisme pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą¹¹⁴.

86. „Maksimalistinio“ Sprendimo *Brogstter* aiškinimo taip pat negalima pagrįsti argumentais, susijusiais su kova su *forum shopping*. Žinoma, tuo atveju, kai, esant atsakomybės sutapimui, nustatoma, kad jurisdikcija priklauso nuo pareiškėjo nurodyto (-ų) materialiojo (-iųjų) teisinio (-ų) pagrindo (-ų), tokio *forum shopping* galimybė atsiranda. Pirma, jis turi galimybę kreiptis ne tik į sutarties vietos teismą, bet ir į delikto vietos teismą arba galbūt į du papildomus teismus¹¹⁵. Antra, jis tam tikra prasme gali, nurodydamas atitinkamus ieškinio pagrindus, „pasirinkti savo teismą“¹¹⁶.

87. Vis dėlto, remiantis reglamentu „Briuselis Ia“, aplinkybė, kad ieškovas turi galimybę pasirinkti iš kelių teismų, visiškai nėra neįprasta. Numatydamas tokias jurisdikcijos pasirinkimo galimybes, Sąjungos teisės aktų leidėjas pats leido tam tikrą *forum shopping*. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, tai, kad ieškovas iš galimų teismų atsirenka tą, kuris labiau atitinka jo interesus, nes jis įgyja tam tikrų procesinių ir materialinių pranašumų, savaime nėra kritikuotina¹¹⁷. Mano nuomone, *forum shopping* nekelia problemų, kol nevirsta piktnaudžiavimu¹¹⁸.

111 Žr., be kita ko, Briggs, A., *op. cit.*

112 Vis dėlto gali būti, kad reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkte nurodytas teismas ir bent vienas iš 7 straipsnio 2 punkte nurodytų teismų sutaps. Žr., be kita ko, 1998 m. spalio 27 d. Sprendimą *Réunion européenne ir kt.* (C-51/97, EU:C:1998:509, 35 punktas), kuriame Teisingumo Teismas konstatavo, kad tarptautinio prekių vežimo jūra atveju vieta, kurioje buvo padaryta žala, sutapo su vieta, į kurią vežėjas turėjo pristatyti prekes.

113 Žr. Sprendimą *Kalfelis* (20 punktas) ir mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (85 punktas).

114 Kalbant konkrečiai, ieškinius dėl civilinės atsakomybės, susijusius su privačiu vykdymo užtikrinimu civilinės teisės priemonėmis (angl. „private enforcement“), dažnu atveju pareiškia vienas ieškovas, veikiantis prieš kelis atsakovus – pavyzdžiui, įvairias kartelį sudariusias įmones – ir atrodo tinkama leisti pirmajam pareikšti ieškinį prieš antruosius delikto vietos teisme. Ši galimybė neturėtų sumažėti dėl aplinkybės, kad viena iš šių įmonių yra sudariusi sutartį su ieškovu.

115 Žr. šios išvados 20 išnašą.

116 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth et Hurley* (84 punktas) ir Haftel, B., *op. cit.* Panašiai, jeigu ieškovui būtų leidžiama to paties žalą sukėlusio įvykio atveju remtis „sutartine prievole“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“, ir (arba) „deliktine prievole“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma II“, jam būtų suteikta tam tikra *law shopping* galimybė.

117 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (85 punktas), taip pat Fentiman, R., *op. cit.*, p. 278.

118 Panašus piktnaudžiavimas, mano nuomone, galimas, kai ieškovas nukrypsta nuo pasirinkimo teisės tikslo, siekdamas tiktai pakenkti atsakovui, arba kai kreipiasi į teismą, kuris, kaip jam žinoma, neturi reikiamos jurisdikcijos, vien siekdamas užvilinti procesą, arba kai prieš atsakovą panaudoja kitas procesinio priekabiavimo priemones. Žr., be kita ko, Usunier, L., „Le règlement Bruxelles I bis et la théorie de l’abus de droit“, in Guinchard, E., *Le nouveau règlement Bruxelles I bis*, Bruylant, Bruxelles, 2014, p. 449–480.

88. Tokio piktnaudžiaujamojo *forum shopping* riziką nulemia aplinkybė, kad, kaip pabrėžė *Wikingerhof*, atitinkama sutarties vietos teismo ir delikto vietos teismo jurisdikcija lieka ribota, nes, kaip nurodyta Sprendime *Kalfelis*, jie nagrinėja tik jų „sričiai“ priskirtus prašymus. Be to, kaip per posėdį nurodė Komisija, galimas piktnaudžiavimas ieškoviui formuluojant savo prašymą sukelia tam tikrų pasekmių ir jam pačiam. Jeigu jis savo ieškinį reikštų remdamasis deliktu, vien siekdamas apeiti bylą dėl sutarties nagrinėjantį teismą, ir jeigu paaiškėtų, kad pagal taikytinos teisės aktus¹¹⁹, kaip antai Prancūzijos teisę ir Belgijos teisę, „sumavimas“ yra draudžiamas, šis prašymas būtų iš esmės atmestas. Be to, jeigu ieškovas suformuluotų akivaizdžiai nepagrįstą prašymą vien siekdamas vilkinimo, jo elgesys iškart galėtų patekti į *lex fori* numatytą piktnaudžiavimą procesu reglamentuojančių teisės normų taikymo sritį.

89. Dar primenu, kad susitariančiosioms šalims, norinčioms išvengti bet kokios *forum shopping* galimybės, galima leisti sudaryti susitarimą dėl jurisdikcijos, pagal kurį prirėkus tam tikram teismui galėtų būti suteikta išimtinė jurisdikcija, kaip numatyta reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnyje. Iš tikrųjų, jeigu toks susitarimas būtų galiojantis ir suformuluotas pakankamai plačiai, jis būtų taikomas visiems esamiems ir būsimiems iš šalių sutartinio santykio kylantiems ginčams, įskaitant su šiuo santykiu susijusius ieškinius „dėl delikto“¹²⁰.

3. Dėl būtinybės patikslinti Sprendimo „Brosgitter“ „minimalistinių“ aiškinimą

90. Kaip aiškėja iš ankstesnio poskirsnio, vienintelis galimas Sprendimo *Brosgitter* aiškinimas, mano požiūriu, yra šios išvados 70 punkte pateiktas „minimalistinis“ aiškinimas. Aš, kaip ir Komisija, laikausi nuomonės, kad šis aiškinimas yra suderinamas su Sprendimu *Kalfelis*. Iš tikrųjų, jeigu būtų pasirinktas minėtas aiškinimas, šie du sprendimai iš esmės yra grindžiami ta pačia logika: vienos sutarties šalies prieš kitą pateikto prašymo patraukti atsakomybėn priskyrimas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, arba prie „bylų dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą, priklauso nuo šios prievolės – „sutartinės“ arba „deliktinės“ – kuri yra jo priežastis¹²¹. Jeigu kumuliaciniai prašymai grindžiami skirtingomis „prievolėmis“, kiekviena iš jų turi būti atskirai priskirta vienai ar kitai kategorijai.

91. Iš tikrųjų nėra priežasties nagrinėjant tokius prašymus atsiriboti nuo šios išvados 49 punkte išreikšto požiūrio. Paprastai teisėjui pateikto prašymo priežastis nulemia klausimus, į kuriuos jis turės atsakyti, taigi ir jo „sutartinį“ arba „deliktinį“ pobūdį.

119 Kalbant tiksliau, reikia žinoti, ar iš esmės *lex causae* yra nustatyta „nesumavimo“ taisyklė. Darant prielaidą, kad kumuliaciniai prašymai yra grindžiami dviem skirtingomis „prievolėmis“, gali tekti nagrinėti dvi *lex causae*. Tokiu atveju taip pat būtų svarbu žinoti, ar pagal teismo, į kurį kreiptasi, procesines taisykles, priskirtas *lex fori* jurisdikcijai, leidžiama pateikti kumuliacinius prašymus dėl to paties žalą sukėlusio įvykio. Dėl išsamesnės informacijos žr. Plender, R., ir Wilderspin, M., *The European Private International Law of Obligations*, Sweet & Maxwell, London, 4-asis leidimas, 2015, p. 67–71.

120 Žr. šios išvados 140 punktą.

121 Kalbant konkrečiai, Sprendimo *Brosgitter* 26 punkte išdėstytas teiginys, kad nacionalinis teismas turi „nustatyti, ar ieškovo pagrindinėje byloje pareikštų ieškinių dalyką sudaro reikalavimas atlyginti žalą, kurios priežastimi galima protingai laikyti teisių ir pareigų pagal <...> šalis siejančią sutartį pažeidimą“, mano supratimu, turi būti suprantamas taip.

92. Sprendimas *Kalfelis* ir Sprendimas *Brogstter* faktiškai skiriasi tikrai „prievolės“, kuri yra prašymo priežastis, nustatymo metodu. Pirmajame sprendime Teisingumo Teismas rėmėsi ieškovo ieškinyje nurodytomis materialinės teisės normomis. Antrajame sprendime jis pasiūlė kvalifikavimo metodą, kuris turėjo būti objektyvesnis, grindžiamą tuo, kad „siekiant nustatyti elgesio, kuriuo ieškovas kaltina atsakovą, teisėtumą ar, priešingai, neteisėtumą, neišvengiamai reikia išaiškinti“ sutartį arba į ją „atsižvelgti“¹²².

93. Vis dėlto, mano nuomone, šie kvalifikavimo metodai yra suderinami ar net papildo vienas kitą.

94. Iš tikrųjų logiška, kad siekdamas patikrinti savo jurisdikciją pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą arba 7 straipsnio 2 punktą teismas pirmenybės tvarka vadovaujasi ieškovo ieškinyje nurodytomis materialinės teisės normomis. Kaip paaškinau šios išvados 62 punkte, šiose teisės normose būna išdėstytas tam tikras požiūris į faktines aplinkybes ir „prievolę“, kurią ieškovas kildina iš jų. Beje, panašia logika, pagal kurią siekiant kvalifikuoti prašymą reikia išnagrinėti materialinės teisės normas, kuriomis jis pagrįstas, grindžiama jurisprudencija dėl kitų šio reglamento nuostatų¹²³.

95. Kalbant konkrečiai, jeigu ieškovas remiasi sutarties nuostatomis ir (arba) teisės normomis, kurios taikomos tik pagal šią sutartį, kaip antai teisės normomis dėl privalomojo susitarimų poveikio ir skolininko atsakomybės už savo sutartinių prievolių nevykdymą¹²⁴, vadinasi, ieškinys yra grindžiamas „sutartine prievole“, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Tačiau jeigu jis vadovaujasi teisės normomis, kuriomis, neatsižvelgiant į savanorišką išpareigojimą, nustatoma teisės aktuose numatyta visuotinė pareiga, prašymas iš principo grindžiamas „deliktine prievole“, kaip tai suprantama pagal šią jurisprudenciją.

96. Tuo atveju, jeigu ieškovas savo ieškinyje nenurodo materialinės teisės normų¹²⁵, metodas iš esmės nesikeičia. Iš tikrųjų, kaip jau nurodžiau, šios teisės normos savaime nėra kvalifikavimo objektas. Jos paprasčiausiai yra faktinių aplinkybių vertinimo prizmė ir jose nurodoma „prievolė“, kurią ieškovas kildina iš tų faktinių aplinkybių. Kalbant konkrečiai, jeigu ieškinyje nenurodomos materialinės teisės normos, teisėjas privalo pagal kitus jo elementus – faktines aplinkybes arba reikalavimus – nustatyti „prievoles“, kuriomis remiasi ieškovas.

122 Žr. Sprendimą *Brogstter* (25 ir 26 punktai). Atrodo, kad antrajame sprendime Teisingumo Teismas rėmėsi savo jurisprudencija dėl ieškinių dėl Sąjungos civilinės atsakomybės. Primenu, kad pagal SESV šioje srityje yra numatytas jurisdikcijos paskirstymas Sąjungos ir nacionaliniams teismams: ginčai dėl Sąjungos *nesutartinės atsakomybės* priskiriami išimtinai Sąjungos teismų jurisdikcijai (žr. SESV 256 straipsnio 1 dalį, 268 straipsnį ir 340 straipsnio antrą pastraipą), o ginčai dėl Sąjungos *sutartinės atsakomybės*, išskyrus atvejus, kai Sutartyse nustatyta kitaip – nacionalinių teismų jurisdikcijai (žr. SESV 272 ir 274 straipsnius). Pagal šią jurisprudenciją, siekiami nustatyti, ar ieškinyje dėl Sąjungos civilinės atsakomybės priskiriamas jų jurisdikcijai, Sąjungos teismai negali tiesiogiai vadovautis ieškovo nurodytomis teisės normomis. Šie teismai privalo tikrinti, ar jiems pateikto ieškinio dėl žalos atlyginimo dalykas yra prašymas atlyginti žalą, objektyviai ir visuotinai grindžiamas sutartinės arba nesutartinės kilmės teisėmis ir pareigomis. Šiuo tikslu šie teismai, atsižvelgdami į skirtingų bylos elementų, kaip antai tariamai pažeistos teisės normos, nurodytos žalos pobūdžio, inkriminuojamo elgesio, atitinkamas šalis siejančių teisinių santykių, analizę, turi patikrinti, ar tarp šių elementų egzistuoja tikrasis sutartinis kontekstas, susijęs su ginčo dalyku, kurį, norint išspręsti minėtą ieškinį, būtina nagrinėti išsamiai. Tokiomis aplinkybėmis ieškinys bus laikomas pagrįstu Sąjungos sutartine atsakomybe, jeigu, išnagrinėjus minėtus elementus, paašikės, kad, siekiant nustatyti, ar ieškovo reikalavimai yra pagrįsti, reikia išaiškinti bylos šalių sudarytą (-as) sutartį (-is) (žr., be kita ko, 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimą *Komisija / Systran ir Systran Luxembourg* (C-103/11 P, EU:C:2013:245, 61–67 punktai) ir 2019 m. liepos 10 d. Sprendimą *VG / Komisija* (C-19/18 P, EU:C:2019:578, 28–30 punktai)).

123 Visų pirma, siekiant nustatyti, ar tam tikras ieškinys nepatenka į reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį remiantis šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies b punkto nuostata, pagal kurią jis netaikomas „bankrotui, su nemokių bendrovių arba kitų juridinių asmenų likvidavimu susijusiems procesams ir panašioms byloms“, reikia patikrinti, ar „jo teisinis pagrindas yra bankroto teisės nuostatos“ (žr., be kita ko, 1979 m. vasario 22 d. Sprendimą *Gourdain* (133/78, EU:C:1979:49, 4 punktas) ir pagal analogiją 2019 m. gruodžio 4 d. Sprendimą *Tiger ir kt.* (C-493/18, EU:C:2019:1046, 27 punktas). Taip pat, siekiant nustatyti, ar ieškinys reiškiamas „dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą, reikia patikrinti, ar jis yra „grindžiamas daiktine teise“ (žr., be kita ko, 2019 m. liepos 10 d. Sprendimą *Reitbauer ir kt.* (C-722/17, EU:C:2019:577, 45 punktas). Siekiant nustatyti, ar ieškinys reiškiamas „dėl bendrovių <...> organų sprendimų galiojimo“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 24 straipsnio 2 punktą, reikia patikrinti, ar pareiškėjas ginčija bendrovės organo sprendimo galiojimą, „remdamasi[s] taikytina bendrovių teise arba jos organų funkcijas apibrėžiančiomis įstatų nuostatomis“ (žr., be kita ko, 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 40 punktas).

124 Žr., pvz., *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė), 2018 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimą *Cristiano Committeri v Club Méditerranée SA and others*, [2018] EWCA Civ 1889.

125 Iš tikrųjų, nors kai kuriose nacionalinės teisės sistemose, įskaitant Anglijos teisę, ieškovams taikomos *strict pleading* taisyklės, nes ieškovai privalo savo ieškinyje nurodyti ne tik faktines aplinkybes ir ieškinio dalyką, bet ir teisės normas, kuriomis remiasi, kitose teisės sistemose, įskaitant Prancūzijos teisę, ieškovams toks reikalavimas netaikomas. Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (86 punktas).

97. Tokiomis aplinkybėmis kilus abejonių, Sprendime *Brogstetter* nustatytas kriterijus gali padėti teismui nustatyti prievolę (-es), kuria (-omis) grindžiamas prašymas, žvelgiant iš kitos perspektyvos. Jeigu, „siekiant nustatyti elgesio, kuriuo ieškovas kaltina atsakovą, teisėtumą ar, priešingai, neteisėtumą“, jam „neišvengiamai reikia išaiškinti“ sutartį (ar kitą savanoriško išipareigojimo formą) arba į ją atsižvelgti, jis iš to padaro išvadą, kad prašymas yra grindžiamas „sutartinės prievolės“ pažeidimu: tame prašyme inkriminuojamas elgesys yra neteisėtas ir atsakovas turi būti patrauktas atsakomybėn tiek, kiek jis pažeidžia tokią „prievolę“, o tai priklauso nuo atitinkamos sutarties nuostatų ir jai taikytinos teisės. Bet tuo atveju, jeigu prašymas yra grindžiamas teisės aktuose nustatytos visuotinės pareigos pažeidimu, siekiant nustatyti, ar tame prašyme inkriminuojamas elgesys yra neteisėtas, nereikėtų „aiškinti“ sutarties ar į ją „atsižvelgti“, nes ši pareiga nepriklauso nuo šios sutarties: šio elgesio neteisėtumas priklauso nuo teisės normos (-ų), kurioje (-ose) nustatyta minėta pareiga¹²⁶.

98. Kaip nurodė Komisija, taip Sprendimas *Brogstetter* padeda teismui nustatyti, ar prašymas turi būti kvalifikuojamas kaip „sutartinis“, ar „deliktinis“, remiantis „atskaitos tašku“, pagal kurį teismas turės įvertinti elgesio, kuriuo ieškovas kaltina atsakovą, teisėtumą, atsižvelgdamas į tai, ar tai yra sutartis (ir jai taikytina teisė), ar teisės norma, kurioje nustatoma nuo tokios sutarties nepriklausanti visuotinė teisinė pareiga. Mano nuomone, taikant tokį aiškinimą, Sprendimu *Kalfelis* grindžiamas metodas ir Sprendimu *Brogstetter* grindžiamas metodas dauguma atvejų lemia tą patį rezultatą, nes aptariamas elgesys ir atskaitos taškas, pagal kuriuos galima įvertinti jo teisėtumą, iš principo priklauso nuo to, ką ieškovas nurodo savo ieškinyje.

99. Atsižvelgiant į tai, Sprendimas *Brogstetter* gali būti pataisos priemonė tais konkrečiais atvejais, kai ieškovas remiasi teisės normomis, kurios nacionalinėje teisėje laikomos deliktinėmis, pagal kurias privaloma paisyti sutartinių išipareigojimų ir kurių nepaisymas reiškia sutarties pažeidimą. Kalbant konkrečiai, turiu omenyje atvejus, kai tam tikros „sutartinės prievolės“ pažeidimas savaime laikomas deliktu¹²⁷. Tokiais atvejais, siekiant priimti sprendimą dėl prašymo, visų pirma reikia „išaiškinti“ atitinkamą sutartį ir į ją „atsižvelgti“ siekiant nustatyti tokį pažeidimą, vadinasi, ir išsiaiškinti, ar tariamas deliktas padarytas. Taigi iš tikrųjų tokia prašyme daugiausia keliami sutartiniai klausimai. Dėl to reikia laikytis nuomonės, kad iš esmės toks prašymas grindžiamas „sutartinės prievolės“ pažeidimu, o „deliktinė prievolė“, kuria remiasi ieškovas, savarankiškai neegzistuoja.

100. Apibendrinant darytina išvada: tais atvejais, kai ieškovas savo ieškinyje remiasi materialinės teisės normomis, kuriose nustatoma visuotinė pareiga, ir kai neatrodo, kad, siekiant įvertinti atsakovui inkriminuojamo elgesio teisėtumą ar neteisėtumą, „neišvengiamai reikia“ nustatyti sutarties turinį, prašymas yra grindžiamas „deliktine prievole“ ir dėl to priklauso „bylų dėl delikto“ jurisdikcijos sričiai, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą¹²⁸.

101. Vis dėlto tais atvejais, kai, neatsižvelgdamas į nurodytas teisės normas, inkriminuojamo elgesio teisėtumą teismas gali įvertinti tik remdamasis tam tikra sutartimi, prašymas iš esmės yra grindžiamas „sutartine prievole“, todėl priskiriamas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 1 punktą.

126 Ta pačia tema žr. Weller, M., *op. cit.* Atsakomybės sutapimo atveju „sutartinė“ prievolė ir „deliktinė“ prievolė dėl to paties žalą sukėlusio įvykio iš principo viena nuo kitos nepriklauso. Pavyzdžiui kai žalą sukėlusio įvykio priežastis yra šios išvados 54 punkte minėtas gaminy su trūkumais, teismas gali nuspręsti, ar buvo pažeista teisės aktuose nustatyta pareiga užtikrinti produktų saugumą, neatsižvelgdamas į pardavimo sutartį. Iš tikrųjų ši pareiga nepriklauso nuo aptariamos sutarties, todėl visiškai nėra „neišvengiamai būtina“ „atsižvelgti“ į šią sutartį ar ją „išaiškinti“ siekiant nustatyti, kad saugumo požiūriu trūkumų turinčio produkto gamyba arba tą trūkumą sudarantis dalykas yra neteisėti.

127 Iš tikrųjų Sprendimą *Brogstetter* galima suprasti taip, kad, Teisingumo Teismo teigimu, dėl sutarties šalis tariamai siejančios išimtinumo prievolės pažeidimas savaime reiškia nurodytus deliktus. Taigi, Teisingumo Teismo teigimu, deliktiniu pagrindu pagrįsti prašymai ir sutartiniu pagrindu pagrįsti prašymai iš esmės buvo grindžiami viena ir ta pačia prievole, t. y. išimtinumo „sutartine prievole“.

128 Žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (79 ir 83 punktas).

102. Vis dėlto reikia patikslinti porą dalykų. *Pirma*, pažymiu, kad, remiantis pažodiniu aiškinimu, būtų galima teigti, kad Sprendime *Brogstetter* nurodoma, jog tam, kad prašymas patraukti atsakomybėn būtų priskirtas „bylą dėl delikto“ sričiai, nagrinėjant deliktą jokių etapų neturėtų būti atliekamas sutarties „aiškinimas“ ar į ją „atsižvelgiama“.

103. Taigi gali atsitikti, kad nagrinėjant prašymą patraukti deliktinę atsakomybėn iškils ir preliminarus arba šalutinis sutartinio pobūdžio klausimas. Kaip pažymėsiu šios išvados 123 punkte, taip yra ir pagrindinėje byloje. Iš tikrųjų nagrinėjamu atveju *Wikingerhof* ir *Booking.com* siejančią sutartį reikia išaiškinti siekiant nustatyti tam tikrų pirmosios bendrovės antrajai inkriminuojamų veikų pasireiškimą konkurencijos teisės aspektu¹²⁹.

104. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, vadovaujantis reglamentu „Briuselis Ia“, prašymas turi būti kvalifikuojamas pagal pagrindinį jame keliamą teisės klausimą. Vien preliminarus arba šalutinis sutartinio pobūdžio klausimas, į kurį teismas turi atsakyti, siekdamas išspręsti ginčą, negali nulemti jo kvalifikavimo¹³⁰. Jeigu taip nebūtų, sutartį nagrinėjančiam teismui būtų suteikta jurisdikcija nagrinėti klausimą, kuris iš esmės neapima sutartinių aspektų ir dėl to neturi ypač glaudaus ryšio su šiuo teismu. Toks rezultatas būtų priešingas artumo tikslui, o kartu ir tinkamo teisingumo vykdymo tikslui¹³¹. Taigi Sprendimas *Brogstetter* negali būti aiškinamas priešingai.

105. *Antra*, iš Sprendimo *Brogstetter* aiškiai nematyti, ar tai, ar sutartį išaiškinti arba į ją atsižvelgti „neišvengiamai reikia“ tuo atveju, kai siekiama nustatyti, ar prašymas patraukti atsakomybėn patenka į „bylą, kylančią iš sutarčių“, ar į „bylą dėl delikto“ sritį, vertinama atsižvelgiant tik į ieškovo suformuluotą prašymą, ar taip pat į galimą gynybos pagrindą, kurį atsakovas pateikė bylą nagrinėjančiame teisme, kad jį atremtų.

106. Turiu omenyje, pavyzdžiui, situaciją, kai ieškovas pareiškia ieškinį dėl deliktinės atsakomybės, susijusį su autorių teisių pažeidimu, į kurį atsakovas atsakytų, remdamasis šalių sudaryta licencijos sutartimi. Kadangi klastojimo atveju daroma prielaida, kad trečioji šalis naudosis saugomu kūrinium, iš anksto negavusi pagal įstatymus išimtinės teisės į kūrinį turinčio autoriaus leidimo¹³², teismas, siekdamas priimti sprendimą dėl šio ieškinių, turėtų nustatyti, ar pagal šią sutartį inkriminuojamas naudojimas buvo leidžiamas, ar ne. Taip pat galima paminėti pavyzdį, kai asmuo, kuris susižalojo, naudodamas sporto įrangą, pareiškė ieškinį tos įrangos nuomotojui, į kurį šis atsakė, remdamasis nuomos sutarties sąlyga, pagal kurią jis tariamai atleidžiamas nuo atsakomybės už tokią žalą.

129 Panagrinėkime kitą pavyzdį, kai X yra sudaręs sutartį su Y, o Z skatina Y pažeisti šią sutartį. Jeigu X paduoda Y į teismą, remdamasis jo deliktine atsakomybe už tai, kad jis sąmoningai skatino Y pažeisti sutartį, reikėtų nustatyti, kad Y iš tikrųjų padarė tokį pažeidimą. Šiuo tikslu teismas turės išaiškinti sutartį. Tai yra preliminarus klausimas, padedantis nustatyti faktinės aplinkybės, reikšmingos nagrinėjant „deliktinį“ prašymą, tikrumą (žr. Hartley, T., *op. cit.*, p. 109).

130 Šiuo klausimu žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *Rich* (C-190/89, EU:C:1991:319, 26–28 punktai); 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimą *Baten* (C-271/00, EU:C:2002:656, 46 ir 47 punktai); taip pat 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *Schmidt* (C-417/15, EU:C:2016:881, 25 punktas). Tačiau įstatymų kolizijos srityje kiekvienas prašyme iškeltas teisės klausimas iš principo turi būti kvalifikuojamas atskirai. Žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimą *ERGO Insurance ir Gjensidige Baltic* (C-359/14 ir C-475/14, EU:C:2016:40, 50–62 punktai); 2016 m. balandžio 7 d. Sprendimą *KA Finanz* (C-483/14, EU:C:2016:205, 52–58 punktai) ir 2016 m. liepos 28 d. Sprendimą *Verein für Konsumenteninformation* (C-191/15, EU:C:2016:612, 35–60 punktai). Taip pat žr. mano išvadą byloje *Verein für Konsumenteninformation* (C-272/18, EU:C:2019:679, 51 punktas).

131 Pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimą *BVG* (C-144/10, EU:C:2011:300, 39 punktas).

132 Žr., be kita ko, 2019 m. lapkričio 14 d. Sprendimą *Spedidam* (C-484/18, EU:C:2019:970, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

107. Šiuo atveju iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad jurisdikcijos tikrinimo etapu teismas, į kurį kreipiamasi, turi ne įvertinti prašymo priimtinumą ar pagrįstumą, o tik nustatyti jo sąsajas su teismo vietos valstybe, kurios pagrįstų jo jurisdikciją pagal reglamento „Briuselis Ia“ nuostatą. Šiuo tikslu tas teismas gali atitinkamus ieškovo teiginius laikyti įrodytais¹³³. Kitaip sakant, teismas, į kurį kreiptasi, savo jurisdikciją turi nustatyti remdamasis ieškovo suformuluotu prašymu, o atsakovo gynybos pagrindai šiuo atžvilgiu nesvarbūs¹³⁴.

108. Vadovaudamasis šia logika Teisingumo Teismas nustatė, kad teismas, nagrinėjantis ieškinį dėl sutarties vykdymo, turi jurisdikciją pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, net jeigu ieškovas savo gynybą grindžia šios sutarties nebuvimu (arba negaliojimu)¹³⁵. Pagal analogiją teismas, kuriam pareiškiamas „deliktine prievole“ grindžiamas ieškinys, negali manyti, kad jis priklauso „byloms, kylančioms iš sutarčių“, vien dėl to, kad atsakovas rėmėsi šalių sutarties buvimu kaip gynybos pagrindu. Šiuo aspektu Sprendimo *Brogssitter* taip pat negalima aiškinti priešingai. Galimo sutartinio pagrindimo arba atleidimo nuo atsakomybės už inkriminuojamą elgesį klausimas irgi yra paprastas šalutinis klausimas, kylantis nagrinėjant deliktą.

109. Šiuo aiškinimu, mano nuomone, užtikrinamas teisinis saugumas, nes juo remdamasis teismas, į kurį kreipiamasi, gali patikrinti savo jurisdikciją *ab initio*, atsižvelgdamas į prašymą, nebūdamas priverstas nuodugnai nagrinėti bylos esmės ir nepriklausydamas nuo atsakymo į klausimą, ar atsakovas dalyvauja procese¹³⁶. Ir atvirkščiai, jeigu tokios teisinės gynybos priemonės, kuria atsakovas galėtų pasinaudoti vėlyvu etapu, buvimas galėtų nulemti reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punkto arba 7 straipsnio 2 punkto taikymą, tai prieštarautų teisinio saugumo principui ir tikslui užtikrinti aukštą jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumo laipsnį¹³⁷. Be to, tai reikštų, kad, siekiant atmesti 7 straipsnio 2 punkte nustatytą jurisdikcijos nagrinėti „bylas dėl delikto“ taisyklę, atsakovui pakaktų remtis jo ir ieškovo sudaryta sutartimi¹³⁸.

110. Minėtą aiškinimą, mano požiūriu, patvirtina Sprendimas *Hi Hotel HCF*¹³⁹. Byloje, kurioje buvo priimtas tas sprendimas, paskelbtas praėjus nedaug laiko po Sprendimo *Brogssitter*, ieškovas pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą pareiškė ieškinį dėl deliktinės atsakomybės, pagrįstą jam priklausančių autorių teisių pažeidimu. Atsiliepime į šį ieškinį atsakovas rėmėsi anksčiau šalių sudaryta sutartimi, kurioje, jo nuomone, buvo numatytas atitinkamų autorių teisių perleidimas jam, ir šiuo pagrindu ginčijo delikto buvimą ir šios nuostatos tinkamumą. Teisingumo Teismas iš esmės priminė, kad teismas, į kurį kreiptasi, turi nustatyti savo jurisdikciją pagal ieškovo pateiktą deliktinio pobūdžio prašymą, neatsižvelgdamas į atsakovo pateiktą sutartinį gynybos pagrindą¹⁴⁰.

133 Žr., be kita ko, 2012 m. spalio 25 d. Sprendimą *Folien Fischer ir Fofitec* (C-133/11, EU:C:2012:664, 50 punktas) ir 2015 m. sausio 28 d. Sprendimą *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 62 punktas).

134 Žr., be kita ko, 1994 m. birželio 29 d. Sprendimą *Custom Made Commercial* (C-288/92, EU:C:1994:268, 19 punktas), kuriame Teisingumo Teismas pabrėžė, kad teismas, į kurį kreipiamasi, neturėtų būti priverstas „atsižvelgti į <...> atsakovo pagrindus“, kad patikrintų savo jurisdikciją. Mano nuomone, šiuo atžvilgiu šis teiginys neprieštarauja paskesnei Teisingumo Teismo jurisprudencijai, pagal kurią teismas, į kurį kreipiamasi, jurisdikcijos nagrinėjimo etapu turi „įvertinti visus turimus įrodymus, taip pat prireikus – atsakovo pateiktus prieštaravimus“ (2016 m. birželio 16 d. Sprendimas *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 46 punktas). Iš tikrųjų ši jurisprudencija turi būti suprantama taip, kad teismas, į kurį kreipiamasi, šiuo etapu privalo atsižvelgti ne į atsakovo esminius gynybos pagrindus, o į *galimus jo argumentus dėl jurisdikcijos*, pavyzdžiui, susijusius su žalos materializavimusi, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą, ir pan. (šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą byloje *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2014:2135, 77 punktas).

135 Žr., be kita ko, 1982 m. kovo 4 d. Sprendimą *Effer* (38/81, EU:C:1982:79, 7 ir 8 punktai).

136 Tuo pačiu klausimu žr. Dickinson, A., *op. cit.*, ypač p. 471.

137 Šiuo klausimu žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *Rich* (C-190/89, EU:C:1991:319, 27 punktas); 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Gantner Electronic* (C-111/01, EU:C:2003:257, 24–32 punktai), taip pat 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimą *BVG* (C-144/10, EU:C:2011:300, 35 punktas). Žr., ta pačia tema, Zogg, S., *op. cit.*, p. 50 ir 51.

138 Pagal analogiją žr. 1982 m. kovo 4 d. Sprendimą *Effer* (38/81, EU:C:1982:79, 8 punktas) ir 2011 m. gegužės 12 d. *BVG* (C-144/10, EU:C:2011:300, 34 ir 35 punktai). Taip pat žr. mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (89 punktas); Brosch, M., „Die Brogssitter-Defence: Neues zur Annexzuständigkeit am Vertragsgerichtsstand für deliktische Ansprüche in der EuGVVO, zugl Anmerkung zu EuGH 13. 3. 2014, C-548/12, Marc Brogssitter / Fabrication de Montres Normandes EURL und Karsten Fräßdorf“, *ÖJZ* 2015, p. 958–960, taip pat Magnus, U., ir Mankowski, P., *op. cit.*, p. 168.

139 2014 m. balandžio 3 d. sprendimas (C-387/12, EU:C:2014:215).

140 Šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 3 d. sprendimą *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, 16–22 punktai).

111. Prieš užbaigiant šį skirsnį, reikia išnagrinėti dar du punktus. *Pirma*, kaip per posėdį nurodė Komisija, prašymo kvalifikavimas priklauso nuo to, ar šalis saisto draudimo, vartojimo ar darbo sutartis. Iš tikrųjų, priešingai reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnyje nustatytoms specialiosios jurisdikcijos taisyklėms¹⁴¹, šio reglamento II skyriaus 3, 4 ir 5 skirsnių nuostatomis, susijusiomis su ieškiniais, pareikštais atitinkamai „dėl bylų, susijusių su draudimu“, „dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis“, ir „dėl bylų, susijusių su individualiomis darbo sutartimis“, siekiama apsaugoti silpnesniąją sutarties šalį – apdraustąjį, vartotoją arba darbuotoją¹⁴² – ir jos yra privalomojo pobūdžio. Taigi reikia, kad kita sutarties šalis negalėtų apeiti šių skirsnių, savo prašymą grįsdama deliktine atsakomybe. Be to, šiais skirsniais siekiama ne paties artumo tikslo ir sutartinės prievolės, kuria grindžiamas atitinkamas prašymas, nustatymas nėra reikalingas tam, kad veiktų juose numatytos jurisdikcijos taisyklės. Taigi visi panašių sutarčių šalių prašymai dėl ginčų, kilusių dėl šių sutarčių vykdymo, iš principo yra susiję su tais pačiais skirsniais, neatsižvelgiant į šių prašymų priežastį¹⁴³.

112. *Antra*, reikia sužinoti, ar, kaip siūloma vienoje doktrinos dalyje¹⁴⁴, pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą sutarties vietos teismui turėtų būti suteikta papildoma jurisdikcija nagrinėti su „sutartiniais“ prašymais glaudžiai susijusius „deliktinius“ prašymus, visų pirma tais atvejais, kai ginčiuose galimas atsakomybės sutapimas. Taigi reikia sužinoti, ar šiuo klausimu derėtų patikslinti Sprendime *Kalfelis* nustatytą aiškinimo kryptį.

113. Pabrėžiu, kad šis klausimas skiriasi nuo pirmesniuose šios išvados punktuose aptarto kvalifikavimo klausimo. Iš tikrųjų, kai prašymas, pagal nacionalinę teisę grindžiamas deliktiniu teisiniu pagrindu, turi būti kvalifikuojamas kaip „sutartinis“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, remiantis Sprendimu *Brogstetter*, jis negali būti teikiamas deliktą nagrinėjančiam teismui pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą. Tačiau, jei pripažintume sutarties vietos teismo jurisdikciją nagrinėti „deliktinius“ prašymus savarankiška šio termino prasme, kurie yra papildomi „sutartinių“ prašymų atžvilgiu, tai netrukdytų ieškovui pateikti pirmųjų prašymų tam pačiam delikto vietos teismui. Jis paprasčiausiai turėtų galimybę pateikti visus prašymus sutarties vietos teismui.

114. Žinoma, *accessorium sequitur principale* principas nėra visiškai svetimas Teisingumo Teismo jurisprudencijai dėl reglamento „Briuselis Ia“¹⁴⁵. Be to, tokia papildoma jurisdikcija suteiktų naujų pranašumų tinkamo teisingumo vykdymo srityje, nes padėtų užtikrinti tam tikrą proceso ekonomiškumą.

115. Vis dėlto, mano požiūriu, pagal dabartinę reglamento „Briuselis Ia“ redakciją panašus sprendimas negalimas. Primenu, kad šiame reglamente nustatytos specialiosios jurisdikcijos taisyklės priklauso nuo ginčo „srities“. Šio reglamento 7 straipsnio 1 punkte ir 7 straipsnio 2 punkte aiškiai išskiriami „sutartinio“ ir „deliktinio“ pobūdžio prašymai. Todėl negalima, nepaisant šios sistemos, antrajai kategorijai priklausančių prašymų priskirti šio 7 straipsnio 1 punktui, neišplečiant pastarosios nuostatos taikymo srities (primenu, kad ji iš principo turi būti aiškinama siaurai) daugiau, nei apima jos tikslas užtikrinti, kad sutartiniai klausimai ieškovo sprendimu galėtų būti nagrinėjami teisme, kurio jurisdikcija labiausiai susijusi su ginčijama sutartine prievole¹⁴⁶. Todėl, mano supratimu, Sąjungos teisės aktų leidėjas turėtų numatyti tokią papildomą jurisdikciją, arba tuo tikslu pakeisdamas minėtą

141 Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktu nesiekama apsaugoti vienos bylos šalies (žr., be kita ko, 2017 m. spalio 17 d. Sprendimą *Bolagsupplysningen ir Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 38 ir 39 punktai)). Mano požiūriu, ta pati išvada peršasi ir dėl šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto.

142 Žr. reglamento „Briuselis Ia“ 18 konstatuojamąją dalį.

143 Dėl reglamento „Briuselis Ia“ II skyriaus 4 skirsnio žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Gabriel* (C-96/00, EU:C:2002:436, 54–58 punktai), 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimą *Reliantco Investments ir Reliantco Investments Limassol Sucursala București* (C-500/18, EU:C:2020:264, 58–73 punktai), o dėl šio skyriaus 5 skirsnio – mano išvadą byloje *Bosworth ir Hurley* (91–103 punktai). Teisingumo Teismas dar neturėjo progos priimti sprendimo šiuo klausimu, pagrįsto minėto skyriaus 3 skirsniu. Vis dėlto, vadovaujantis analogišku požiūriu į šį 3 skirsnį, žr. *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas) 2020 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Aspen Underwriting Ltd and others v Credit Europe Bank NV*, (2020) UKSC 11, 34–41 punktas.

144 Žr., be kita ko, Briggs, A., *op. cit.*, p. 237 ir Weller, M., *op. cit.*.

145 Žr., be kita ko, 1987 m. sausio 15 d. Sprendimą *Shenavai* (266/85, EU:C:1987:11, 19 punktas).

146 Žr., ta pačia tema, Zogg, S., *op. cit.*, p. 57–62, ir Minois, M., *op. cit.*, p. 250.

7 straipsnio 1 punktą, arba reglamento „Briuselis Ia“ 30 straipsnyje nustatytą susiejimo taisyklę pakeisdamas jurisdikcijos pagrindu¹⁴⁷. Kol kas, kaip nurodžiau šios išvados 85 punkte, proceso ekonomiskumo siekiantis ieškovas gali pasirinkti galimybę visus savo prašymus pateikti atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismams, kaip numatyta šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje.

C. Susitariančiųjų šalių vienos kitai pareiktų ieškinių dėl atsakomybės, grindžiamų konkurencijos teisės taisyklių pažeidimu, kvalifikavimas

116. Atsižvelgiant į dviejuose pirmesniuose šios išvados skirsniuose išaiškintą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, man nekyla daug abejonių dėl ieškinių dėl civilinės atsakomybės, kokį nagrinėjamu atveju *Wikingerhof* pareiškė prieš *Booking.com*, kvalifikavimo.

117. Primenu, kad faktinės aplinkybės, jog šias dvi bendroves sieja sutartis, negali pakakti tam, kad šis prašymas būtų priskirtas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą. Klausimas, ar ieškovė pagrindinėje byloje hipotetiškai galėjo remtis šios sutarties pažeidimu¹⁴⁸, šiuo aspektu irgi nėra lemiamas.

118. Iš tikrųjų, kaip nurodžiau šioje išvadoje, prašymo priskyrimas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, arba prie „bylų dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą, priklauso nuo jo priežasties, t. y. nuo prievolės, kuria šis prašymas (iš tikrųjų) grindžiamas.

119. Nagrinėjamu atveju *Wikingerhof* savo ieškinyje rėmėsi Vokietijos konkurencijos teisės taisyklėmis. Šiomis taisyklėmis siekiama apsaugoti rinką, todėl jose nustatomos visoms įmonėms privalomos pareigos. Neatsižvelgiant į klausimą, ar Vokietijos teisės aktai iš tikrųjų taikytini pagrindinėje byloje nagrinėjamam ieškiniui (tai nebuvo nustatyta jurisdikcijos nagrinėjimo etapu¹⁴⁹), tai, kad nurodomos šios taisyklės, rodo, jog minėta bendrovė remiasi tariamai *Booking.com* padarytu teisės aktuose nustatytos ir nuo sutarties ar kito savanoriško įsipareigojimo nepriklausančios pareigos pažeidimu. Taigi šis ieškinys grindžiamas „deliktine prievole“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą¹⁵⁰.

120. Šios prievolės „deliktinis“ pobūdis, kaip teisingai pažymėjo *Wikingerhof* ir Komisija, buvo patvirtintas Sprendime *CDC Hydrogen Peroxide*¹⁵¹. Šiame sprendime, kuris, primenu, buvo priimtas dėl vieno chemijos produkto pirkėjų¹⁵² prašymų atlyginti žalą, pateiktą šį produktą gaminančioms įmonėms pagal konkurencijos teisės taisykles, kadangi šios įmonės dalyvavo kartelyje ir nustatė minėto produkto kainas, Teisingumo Teismas konstatavo, kad, nors pirkėjai iš tikrųjų įsigijo prekių,

147 Dabartinės reglamento „Briuselis Ia“ redakcijos 30 straipsnis yra išimtis, pagal kurią, kai skirtingų valstybių narių teismuose nagrinėjami susiję ieškiniai, teismas, į kurį kreiptasi vėliau, gali sustabdyti savo bylos nagrinėjimą. Dėl susiejimo taisyklės išplėtimo žr. Gaudemet-Tallon, H., *op. cit.*, p. 175.

148 Dėl to *Wikingerhof*, atsakydama į Teisingumo Teismo klausimą, per posėdį nurodė, kad hipotetiškai galėjo savo prašymą pagrįsti sutartinės atsakomybės srityje taikomomis Vokietijos teisės taisyklėmis, konkrečiau – prievolės sąžiningai vykdyti susitarimus pažeidimu.

149 Pagal reglamento „Roma II“ 6 straipsnio 3 dalį neabejotinai būtų taip.

150 Pagal analogiją žr. 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 28 punktas); 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimą *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 34–56 punktai), 2018 m. liepos 5 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 51 punktas) ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimą *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 22–37 punktai). Tuo pačiu klausimu žr. Behar-Touchais, M., „Abus de puissance économique en droit international privé“, *Revue internationale de droit économique*, 2010, vol. 1, p. 37–59, ypač p. 41 ir 42.

151 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimas *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335).

152 Žinoma, dėl šio kartelio nukentėjusios įmonės savo reikalavimą perleido bendrovei ieškovei pagrindinėje byloje, kuri pati nebuvo sudariusi sutarties su įmonėmis atsakovėmis. Tačiau dėl tokio kreditorių reikalavimų perleidimo ši bendrovė įgyvendino nukentėjusiųjų teises minėtų įmonių atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimą *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 35 punktas)).

palaidydami sutartinius santykius su skirtingais nagrinėjamo kartelio dalyviais, „nurodytą žalą sukėlęs faktas [buvo] ne galimas sutartinių išsipareigojimų pažeidimas, o sutartinės laisvės apribojimas dėl šio kartelio, nes dėl šio apribojimo pirkėjas negalėjo įsigyti prekių už kainą, nustatytą pagal rinkos taisykles“¹⁵³.

121. Panašiai ir nagrinėjamu atveju *Wikingerhof* remiasi ne jos sutarties su *Booking.com* pažeidimu, o aplinkybe, kad pastaroji bendrovė piktnaudžiauja savo dominuojančia padėtimi, nustatydamai jai neteisingas sandorių sudarymo sąlygas, visų pirma jų santykiams taikomas bendrąsias taisykles.

122. Be to, kaip pabrėžia Komisija, siekiant atsakyti į šiuos konkrečius klausimus ir „nustatyti, ar inkriminuojamas elgesys yra teisėtas, ar, atvirkščiai, neteisėtas“, neatrodo „neišvengiamai būtina“ išaiškinti pagrindinės bylos šalis siejančią sutartį, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Brogstetter*, nepaisant to, kad tariamas antikonkurencinis elgesys materializuojasi jų sutartiniuose santykiuose¹⁵⁴.

123. Žinoma, kadangi įvairūs veiksmai, kuriais *Wikingerhof* kaltina *Booking.com*¹⁵⁵, yra jų sutartinių santykių dalis, siekiant nustatyti, kaip šie veiksmai materializavosi, gali prireikti tiksliai nustatyti jų išsipareigojimų turinį. Šiuo atžvilgiu pažymėsiu, kad *Wikingerhof*, be kita ko, nurodo, jog *Booking.com* pateikia jos viešbučio kainas kaip palankesnes, nors sutartinio pagrindo tokiai praktikai nėra. Tiek, kiek šalys šiuo klausimu nesutaria¹⁵⁶, teismas turės išaiškinti *Booking.com* bendrąsias sąlygas, kad nustatytų jų turinį, ir tai nepaneigiamai bus sutarčių teisės klausimas, priskiriamas *lex contractus* sričiai.

124. Vis dėlto tai yra paprastas preliminarus klausimas, todėl jis negali nulemti prašymo kvalifikavimo. Atsakęs į šį preliminarų klausimą ir nustatęs, kaip inkriminuojamas elgesys, kuriuo *Wikingerhof* kaltina *Booking.com*, *materializavosi*, teismas turės atsakyti į pagrindinį klausimą dėl šio elgesio *teisėtumo*, kuris nulems teisės į žalos atlyginimą egzistavimą ir apimtį¹⁵⁷.

125. Atskaitos taškas, pagal kurį vertintinas šio elgesio teisėtumas, yra ne sutartis ar jai taikytinos bendrosios sąlygos ir teisė, o kartoju, konkurencijos teisės taisyklės. Pagrindinis klausimas, ar *Booking.com* veiksmai yra pagrindas patraukti ją atsakomybėn, priklauso nuo pastarosiose taisyklėse nustatytų draudimo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi kriterijų.

126. Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, taip pat *Wikingerhof* ir Komisija, klausimas, ar *Booking.com* piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal minėtas konkurencijos teisės taisykles, skirstomas į kelias dalis, siekiant iš esmės išsiaiškinti, pirma, kaip apibrėžti atitinkamą rinką, antra, kokie yra įmonių galios santykiai šioje rinkoje – siekiant sužinoti, ar *Booking.com* padėtis joje yra dominuojanti, ir, trečia, koks yra galimas šiai bendrovei inkriminuojamų veiksmų poveikis – siekiant nustatyti, ar ši bendrovė piktnaudžiauja šia galima padėtimi.

127. Taigi tai yra konkurencijos teisės klausimai, į kuriuos reikia atsakyti atsižvelgiant į nacionalinės teisės normas, nustatytas pagal reglamento „Roma II“ 6 straipsnio 3 dalį.

153 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimas *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 43 punktas).

154 Pagal analogiją žr. *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2017 m. lapkričio 23 d. sprendimo WRP 2018, 629, 22 ir 23 punktus.

155 Kaip apibendrinta šios išvados 12 punkte.

156 Žr. šios išvados 23 išnašą.

157 Pagal analogiją, vadovaujantis ieškiniu dėl atsakomybės už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, kuriame pirkėjas priekaištuoja tiekėjui, kad šis nustatė neteisingas pardavimo kainas (žr. SESV 102 straipsnio antros pastraipos a punktą), siekiant nustatyti, kaip šis elgesys materializuojasi, gali prireikti nustatyti tos sutarties turinį. Jeigu šalys nesutaria dėl sutartyje nustatytų konkrečių kainų – pavyzdžiui, dėl to, kad jos yra grindžiamos sudėtinga apskaičiavimo formule, jas nustatant atsižvelgiama į skirtingus kintamuosius ir pan. – teismui gali tekti išaiškinti sutarties sąlygas dėl kainų. Bet šiuo atveju tai irgi yra paprastas *preliminarus klausimas*, pagal kurį galima iš tikrųjų nustatyti inkriminuojamą elgesį, kad teisėjas galėtų išspręsti pagrindinį klausimą, ar jis yra teisėtas pagal konkurencijos teise.

128. Sutarties reikšmė nustatant, ar elgesys, kurį skundžia *Wikingerhof*, yra teisėtas, ar neteisėtas, yra dar mažesnė dėl to, kad, kaip pabrėžia Komisija, šiuo atžvilgiu ši sutartis netgi nėra *Booking.com* gynybos pagrindas¹⁵⁸. Priešingai nei šios išvados 106 punkte minėtu ieškiniu dėl klastojimo atveju, kai atsakovas rėmėsi licencijos sutartimi, ginčijami veiksmai, darant prielaidą, kad jie neteisėti, netaptų teisėti dėl to, kad būtų iš dalies ar visiškai numatyti sutarties arba jai taikytinų bendrųjų sąlygų nuostatose, nes sutartimi negali būti „leidžiamas“ konkurencijos teisei priešingas elgesys.

129. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, laikausi nuomonės, kad toks ieškinys, kokį pareiškė *Wikingerhof*, priskiriamas prie „bylų dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punktą.

130. Kaip pabrėžė *Wikingerhof* ir Komisija, šis aiškinimas atitinka artumo tikslą, kurio siekiama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą ir 7 straipsnio 2 punktą. Iš tikrųjų delikto vietos teismas gali geriausiai priimti sprendimą panašiam ieškinyje keliamais pagrindiniais klausimais, visų pirma susijusiais su atitinkamų įrodymų rinkimu ir vertinimu – tiek kalbant apie atitinkamą rinką, tiek galios santykius šioje rinkoje ar ginčijamų veiksmų poveikį šiai rinkai¹⁵⁹.

131. Be to, vadovaujantis šiuo aiškinimu užtikrinamas reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkto ir reglamento „Roma II“ 6 straipsnio 3 dalies materialiosios taikymo srities nuoseklumas.

132. Šioje išvadoje siūlomo aiškinimo nepaneigia *Booking.com* ir Čekijos vyriausybės pateiktas argumentas, kad toks ieškinys, kokį pareiškė *Wikingerhof*, turėtų būti priskirtas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, nes prašydama nutraukti tariamą antikoncepcinį elgesį *Wikingerhof* iš tikrųjų bando pasiekti, kad *Booking.com* bendrosios sąlygos būtų pakeistos jos naudai, ir taip įgyti naujų sutartinių teisių.

133. Iš tikrųjų, kadangi savo ieškiniu *Wikingerhof* ketina ne nutraukti sutartinius santykius su *Booking.com*, o užtikrinti, kad jie tęstųsi laikantis konkurencijos teisės principų, jeigu šis ieškinys būtų pripažintas pagrįstu, *Booking.com* privalės iš esmės pakeisti savo elgesį ieškovės pagrindinėje byloje atžvilgiu, įskaitant bendrąsias sąlygas, kurias ji taiko, palaikydama šiuos santykius, ir paisyti šioje teisėje nustatytą apribojimą. Mano žiniomis, nėra neįprasta, kad, pavyzdžiui, tais atvejais, kai piktnaudžiavimas yra atsisakymas parduoti arba nesąžiningų kainų nustatymas, nutraukus piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi ieškovui suteikiama naujų teisių. Pirmuoju atveju piktnaudžiavimo nutraukimas konkrečiai paskatins dominuojančią įmonę sudaryti sutartį su ieškovu, o antruoju atveju – šiek tiek supaprastinant – sumažinti savo kainas ieškovo naudai.

134. Šio aiškinimo nepaneigia ir *Booking.com* argumentas, kad *Wikingerhof* prašymu siekiama pripažinti šias dvi bendroves saistančią sutartį iš dalies negaliojančia, nes juo remiantis reikės patikrinti, ar tam tikros pirmosios bendrovės bendrųjų sąlygų nuostatos prieštarauja konkurencijos teisei ir dėl šios priežasties negalioja.

135. Žinoma, ieškiniui dėl sutarties negaliojimo iš tikrųjų taikytinas reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktas¹⁶⁰. Tačiau, kaip per posėdį atsakydama į Teisingumo Teismo klausimą nurodė *Wikingerhof*, savo prašymu ši bendrovė nesiekia, kad jos sutartis su *Booking.com* būtų pripažinta negaliojančia remiantis sutarčių teisės taisyklėmis dėl sutarčių sudarymo sąlygų. Tokiomis aplinkybėmis aptariamų bendrųjų sąlygų negaliojimas daugių daugiausia būtų netiesioginė šio prašymo pasekmė¹⁶¹.

158 Bet kuriuo atveju, kaip nurodžiau šios išvados 107 punkte, tokio gynybos pagrindo buvimas nėra svarbus kvalifikuojant prašymą.

159 Pagal analogiją žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimą *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

160 Žr. šios išvados 41 punktą.

161 Pagal analogiją žr. 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 36 punktas).

136. Tokio išaiškinimo juo labiau nepaneigia ir *Booking.com* argumentas, pagal kurį *WIKINGERHOF* prašymas priklauso „bylų, kylančių iš sutarčių“ sričiai, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, nes ši bendrovė esą „laisva valia sutiko“ su *Booking.com* bendrosiomis sąlygomis, kaip tai suprantama pagal jurisprudenciją dėl šios nuostatos, net jei tarsime, kad pastaroji bendrovė užima dominuojančią padėtį.

137. Mano nuomone, jeigu proceso kontekstas būtų priešingas, *Booking.com* argumentas būtų pagrįstas. Jeigu ši bendrovė būtų pareiškusi ieškinį dėl iš bendrųjų sąlygų kylančių prievolių vykdymo, o *WIKINGERHOF* kaip gynybos argumentu remtusi teiginiu, kad ji „laisva valia“ nesutiko su šiomis bendrosiomis sąlygomis, kurias nustatydamas *Booking.com* piktnaudžiauja, pažeisdama konkurencijos teisę, šis ieškinys būtų priskirtas prie „bylų, kylančių iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą¹⁶². Kaip jau nurodžiau, šis kvalifikavimas priklauso nuo ieškovo suformuluoto prašymo, o ne nuo atsakovo pateiktų gynybos pagrindų.

138. Vis dėlto nagrinėjamu atveju *WIKINGERHOF*, kaip ieškovė, remiasi „deliktine prievole“, kylančia iš tariamo konkurencijos teisės taisyklių pažeidimo. Procesiniame kontekste teismas, į kurį kreiptasi, nustatydamas savo jurisdikciją privalo laikyti *WIKINGERHOF* teiginius įrodytais, įskaitant aplinkybę, kad dėl *Booking.com* dominuojančios padėties ji buvo priversta pasirašyti šios bendrovės nustatytas bendrąsias sąlygas. Taigi pastaroji bendrovė negali pakeisti ieškovės pagrindinėje byloje prašymo kvalifikavimo, kaip gynybos pagrindu remdamasi argumentu, kad *WIKINGERHOF* „laisva valia“ sutiko su šiomis bendrosiomis sąlygomis.

139. Galiausiai šioje išvadoje siūlomo išaiškinimo nepaneigia Sprendimas *Apple Sales International ir kt.*¹⁶³, kuriame Teisingumo Teismas konstatavo, kad susitarimas dėl jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 25 straipsnį, išdėstytas platintoją ir tiekėją saistančioje sutartyje, gali būti taikomas platintojui pagal SESV 102 straipsnį pareiškus ieškinį tiekėjui dėl žalos atlyginimo, kai piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi materializuojasi jų sutartiniuose santykiuose, kaip yra šioje byloje¹⁶⁴.

140. Kaip jau pažymėjau šios išvados 89 punkte, susitarimas dėl jurisdikcijos, atsižvelgiant į jo formuluotę, gali būti taikomas visiems ginčams, kylantiems ar kilusiems dėl konkrečių teisinių santykių¹⁶⁵. Pagal šį kriterijų reikalaujama, kad atitinkamą sutartį ir nagrinėjamą prašymą sietų – nei daugiau, nei mažiau – tikrai viena (pakankamai tiesioginė) sąsaja. Tokiomis aplinkybėmis prašymo priežastis neturi lemiamos reikšmės. Taigi, jeigu tokia sąsaja yra, panašus susitarimas gali būti taikomas tiek prašymams, teikiamiems „bylose, kylančiose iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 1 punktą, tiek „bylose dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 punktą¹⁶⁶. Todėl aiškinimas, pagal kurį ieškinys dėl civilinės atsakomybės, kokį *WIKINGERHOF* pareiškė prieš *Booking.com*, priskirtinas prie „bylų dėl delikto“, yra visiškai suderinamas su Sprendimu *Apple Sales International ir kt.*¹⁶⁷.

162 Tuo pačiu klausimu žr. Vilà Costa, B., „How to Apply Articles 5(1) and 5(3) Brussels I Regulation to Private Enforcement of Competition Law: a Coherent Approach“, in Basedow, J., Francq, S. ir Idot, L. (eds.), *International antitrust litigation: Conflict of laws and coordination*, Hart Publishing, Oxford, 2012, ypač p. 24.

163 2018 m. spalio 24 d. sprendimas (C-595/17, EU:C:2018:854).

164 Žr. 2018 m. spalio 24 d. Sprendimą *Apple Sales International ir kt.* (C-595/17, EU:C:2018:854, 28–30 punktai).

165 Žr., be kita ko, 2018 m. spalio 24 d. Sprendimą *Apple Sales International ir kt.* (C-595/17, EU:C:2018:854, 22 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

166 Žr. generalinio advokato N. Wahl išvadą byloje *Apple Sales International ir kt.* (C-595/17, EU:C:2018:541, 34, 35 ir 71 punktai).

167 2018 m. spalio 24 d. sprendimas (C-595/17, EU:C:2018:854).

V. Išvada

141. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas, Vokietija) pateiktą klausimą:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 7 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad ieškinys dėl civilinės atsakomybės, grindžiamas konkurencijos teisės taisyklių pažeidimu, priskirtinas prie „bylų dėl delikto ar kvazidelikto“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, įskaitant atvejus, kai ieškovas ir atsakovas yra tos pačios sutarties šalys ir kai tariamas antikonkurencinis elgesys, kuriuo pirmasis kaltina antrąjį, materializuojasi jų sutartiniuose santykiuose.